

**Wyniki nadzoru archeologicznego i interwencyjnych badań archeologicznych
towarzyszących realizacji inwestycji modernizacji i rozbudowy budynku merytoryczno-
administracyjnego Barlineckiego Ośrodka Kultury na terenie działek nr 126/6, 156/1,
70, 71 przy ul. Podwale 9 w Barlinku gm. loco.**

**Dr Marcin Peterlejtner
Pyrzyce 2010**

SPIS TREŚCI

1. Informacje o inwestycji
2. Lokalizacja i rys historyczny
3. Przebieg badań
4. Wnioski
5. Mapy
6. Dokumentacja fotograficzna
7. Dokumentacja rysunkowa

1. Informacje o inwestycji

Inwestor (Barlinecki Ośrodek Kultury, ul. Podwale 9, 74-320 Barlinek) zwrócił się do Marcina Peterlejtnera z propozycją wykonania nadzoru archeologicznego na obszarze związanym z realizacją inwestycji modernizacji i rozbudowy budynku merytoryczno-administracyjnego Barlineckiego Ośrodka Kultury na działkach nr 129/6, 156/1, 70, 71 przy ul. Podwale 9 w Barlinku gm. loco . Inwestycja zlokalizowana jest na obszarze objętym ochroną konserwatorską.

Inwestycja zlokalizowana jest na terenie Starego Miasta w Barlinku wpisanego do rejestru zabytków pod nr 292/79 decyzją nr K1.III.5340/R/292/79 z dnia 22.11.1979 roku i objętego ochroną konserwatorską stanowisk archeologicznych. Na obszarze inwestycji należy liczyć się z możliwością zachowania nawarstwień związanych z osadnictwem, głównie średniowiecznym.

2. Lokalizacja i rys historyczny

Barlinek (niem. Berlinchen) to miasto zlokalizowane w województwie zachodniopomorskim, powiecie myśliborskim, położone nad jeziorem Barlineckim. Jest siedzibą gminy Barlinek. Miasto liczy niewiele ponad 14 tysięcy mieszkańców. Przywilej lokacyjny dla miasta został wydany w 1278 roku przez margrabiów Brandenburskich. Miasto zostało lokowane na miejscu wcześniej funkcjonującej nad jeziorem osady. W 1402 roku Barlinek trafił w ręce krzyżackie, jednakże już w 1454 roku powrócił pod panowanie margrabiów brandenburskich. Miasto doznało znaczących strat w okresie wojny trzydziestoletniej (1618 – 1648). Dopiero w wieku XVIII sytuacja gospodarcza mieszkańców ustabilizowała się dzięki rozwojowi tkactwa, sukiennictwa i lnianstwa. W drugiej połowie XIX w. w Barlinku powstała fabryka pługów, krzeseł i garbarnia. W 1817 r. miasto stało się otwarte czego konsekwencją była systematyczna likwidacja obwarowań. Miasto znajdowało się w granicach Rzeszy do końca II wojny światowej. 30 stycznia 1945 roku do Barlinka wkroczyły oddziały radzieckie dokonując poważnych zniszczeń, ocenianych na około 41% ówczesnej zabudowy. Po wojnie Barlinek znalazł się w granicach polskich.

Murowane fortyfikacje okalające Barlinek powstały najprawdopodobniej w okresie pomiędzy 1278 rokiem (nadanie praw miejskich) a 1350 rokiem, kiedy ich istnienie jest już potwierdzone, m.in. ich wizerunkiem na pieczęciach. Badaczka obwarowań miejskich Pomorza Zachodniego Ewa Lukas potwierdza te przypuszczenia datując barlineckie mury

obronne na pierwszą połowę XIV wieku, jednocześnie podkreśla ich jednorodność. System obronny Barlinka złożony był z wału ziemnego, fosy oraz murów dochodzących do 7 m wysokości. Wzmocniono je dwiema basztami, czatowniami (prawdopodobnie było ich 27) oraz bramami – Młyńską i Myśluborską. Mury wzniesiono z kamienia narzutowego w układzie warstwowym, przy konstrukcji głównych punktów oporu (tj. baszt, bram i czatowni) użyto również cegły.

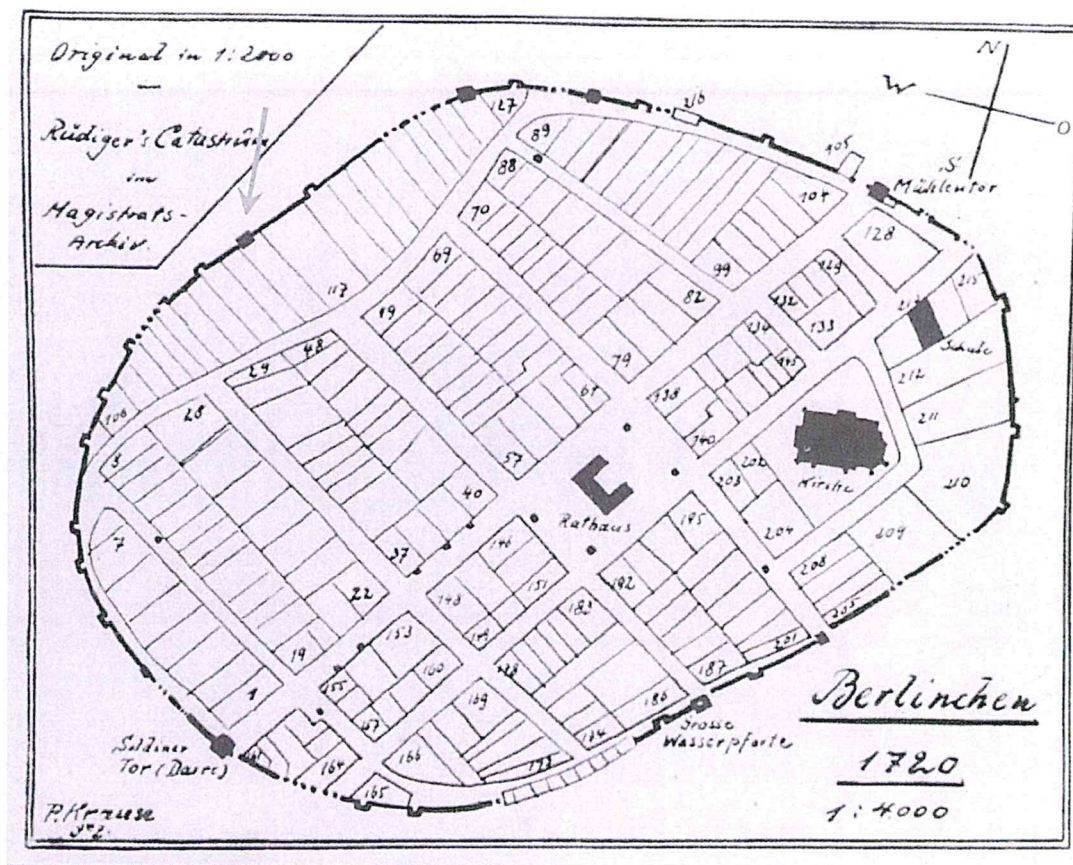
W dotychczas bliżej nie ustalonym okresie dokonano przesunięcia północno-zachodniej osi murów z linii obecnej ulicy Górnej na szczyt pobliskich wzgórz. Działanie to podyktowane było względami obronnymi. Wzgórze to bowiem górując nad miastem stanowiło doskonały punkt prowadzenia ostrzału miasta położonego poniżej, dlatego też w momencie rozpowszechnienia się broni strzeleckiej umożliwiającej takie manewry taktyczne postanowiono zabezpieczyć miasto również od tej strony. W najwyższym punkcie wzgórza, tuż obok miejsca, w którym obecnie znajdują się schody na nie prowadzące wzniesiono wysoką wieżę, której wizerunki dają się zaobserwować na planach i panoramach Barlinka.

Wieża widoczna jest na planie katastralnym Barlinka z 1720 roku, jak również na panoramach Mateusza Meriana z 1652 roku i Daniela Petzolda z 1735 roku. Obie panoramy pozwalają na określenie kształtu wieży, jako dwuczłonowej konstrukcji – na czworokątnej podstawie (najprawdopodobniej dwupoziomowej i częściowo murowanej z cegły) wzniesiona została cylindryczna platforma obserwacyjna (również prawdopodobnie dwupoziomowe). Obiekt ten funkcjonował użytkowany w różny sposób do pierwszej połowy XIX wieku, kiedy to został rozebrany wraz z wieloma innymi elementami architektury obronnej miasta. W 1817 roku bowiem Barlinek ogłoszono miastem otwartym. Wieża ta nie jest już widoczna na panoramie miasta wg Rudolfa Schulza sporządzonej w 1890 roku, gdzie na w/w wyniosłości terenowej widoczne są zabudowania związane z restauracją Goldowsky's Berg. Rozbiórka musiała więc nastąpić pomiędzy rokiem 1817 a 1890 rokiem.

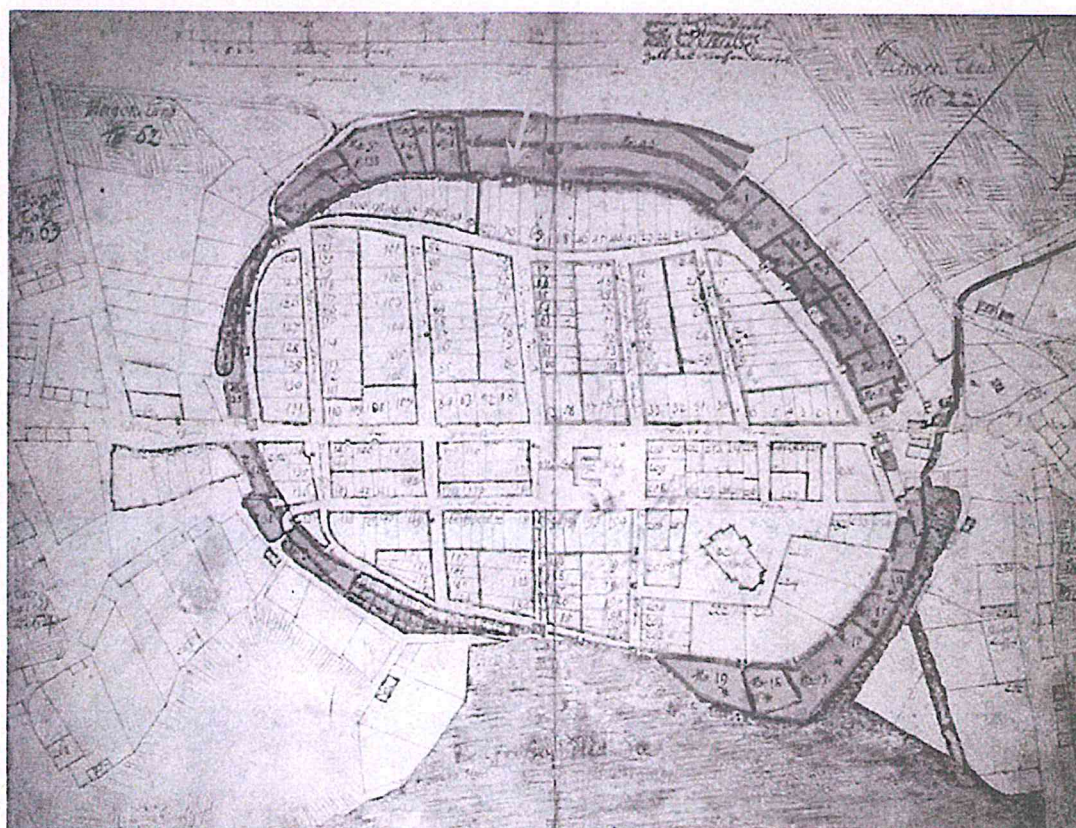
W końcu XIX wieku na terenie wzgórza wzniesiony został budynek dwukondygnacyjny, w którym znajdowała się restauracja i kawiarnia Goldowsky's Berg, która z niewielką przerwą na początku XX wieku, związaną ze śmiercią właściciela funkcjonowała aż do końca II wojny światowej. W 1963 r. budynek restauracji przekazano w użytkowanie Zakładom Urządzeń Mechanicznych z częściowym przeznaczeniem na hotel pracowniczy i Klub Zakładowy. Do głównego budynku w 1972 roku „doklejono” dobudówkę, w której otworzono kawiarnię „Limba”. Dobudówka ta wypełniła przestrzeń pomiędzy dotychczas użytkowymi budynkami a linią murów obronnych, dochodząc bezpośrednio do nich. Z kolei w 1976 roku obok głównego budynku wzniesiono salę

widowiskową. Współcześnie w zabudowaniach znajdujących się na wzgórzu umiejscowiony został Barlinecki Ośrodek Kultury „Panorama”. Obecnie Barlinecki Ośrodek Kultury podlega dalszej rozbudowie.

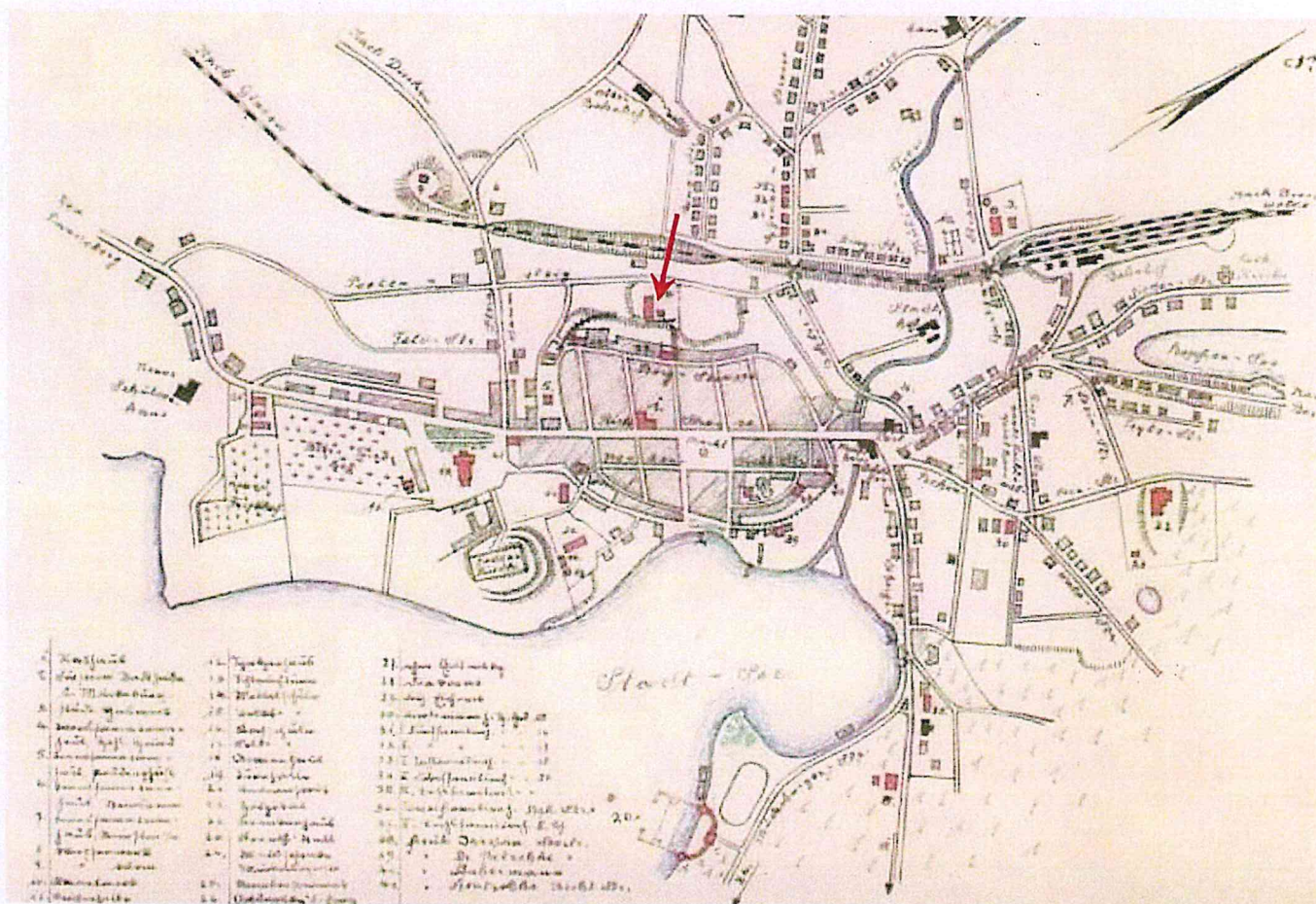
Na załączonych rysunkach i fotografiach czerwona strzałką zaznaczono przybliżone miejsce położenia wieży oraz Barlineckiego Ośrodka Kultury.

Barlinek. Plan katastralny wg. Rüdiger z 1720 r.

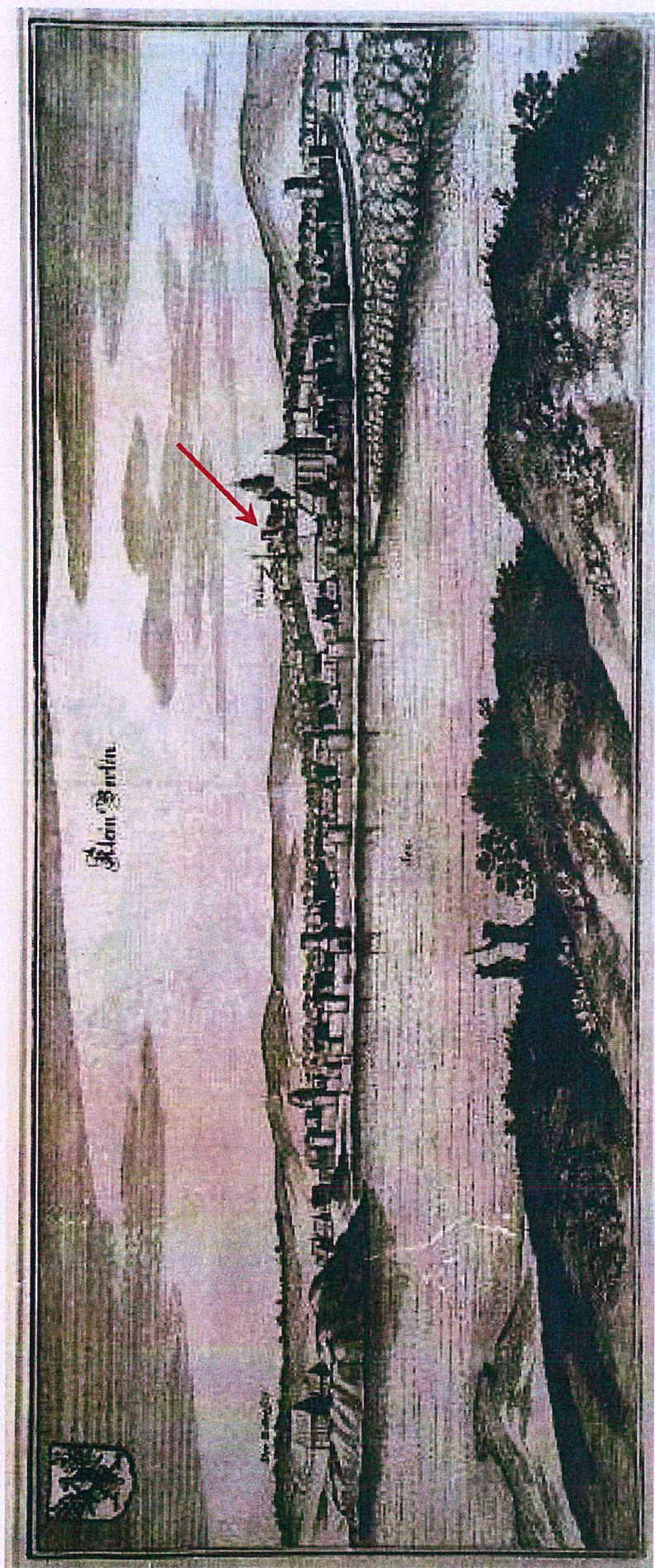
Barlinek. Plan katastralny z I połowy XIX wieku.

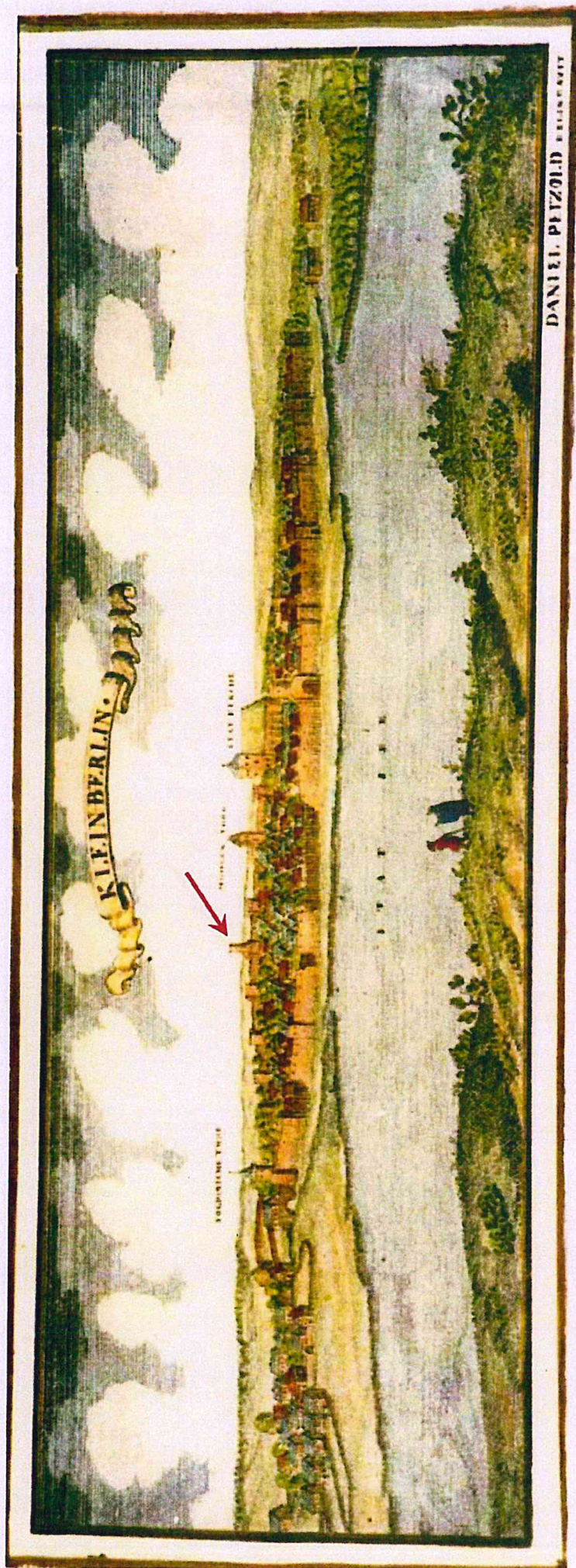
Barlinek. Plan miasta z lat 30 – tych XX wieku.

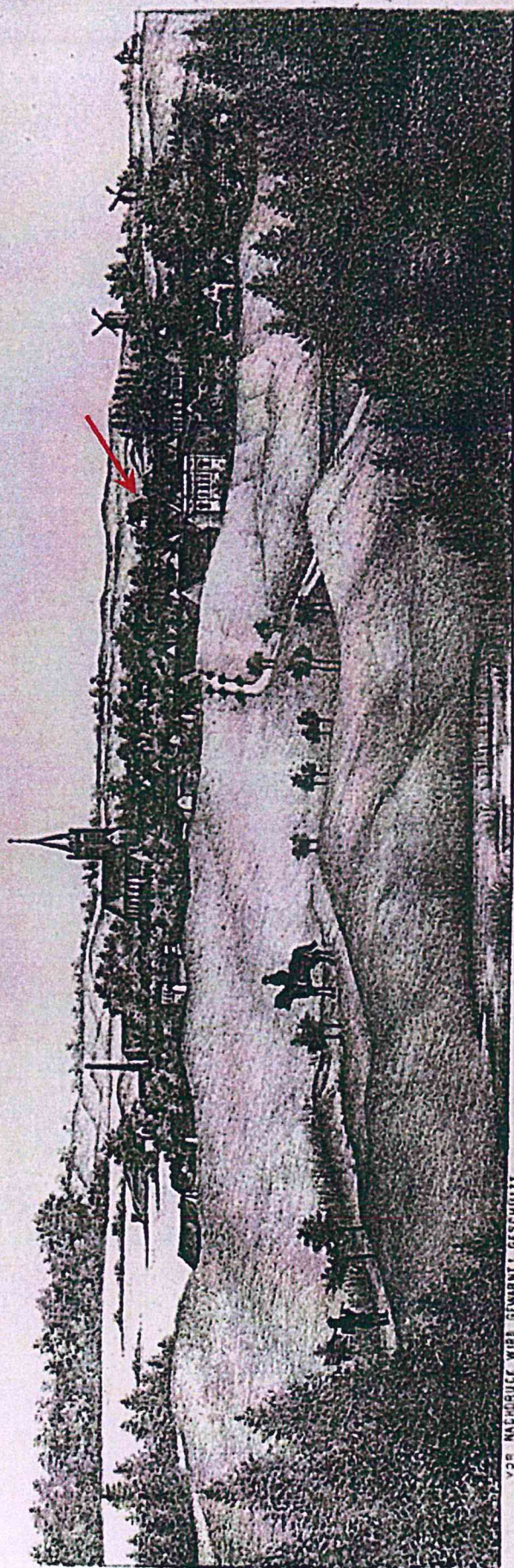
Barlinek. Plan miasta z 2001 roku.

Barlinek. Panorama miasta od południowego - wschodu wg Mathiasa Meriana 1652 r.

Barlinek. Panorama miasta od południa wg Daniela Petzolda z 1735 r.

VOR NACHDRUCK WIRD GEWARNT! GESCHÜTZT

N. Koser für Litho Druck von LUDWIG STÄGELZ WILKATZ

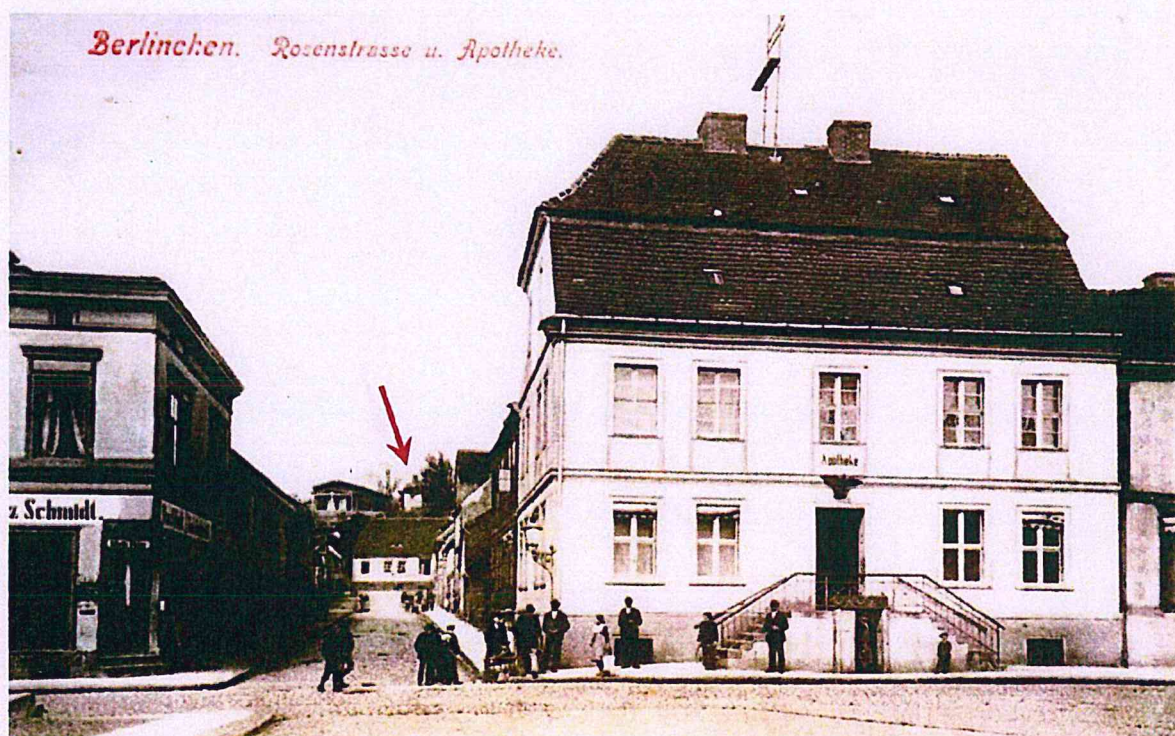
VON DER SCHÖNEN AUSSICHT GESEHEN

BERLINGHEN N/M.

Barlinek. Panorama miasta od północnego - zachodu wg Rudolfa Schultza z 1890 r.

Barlinek. Wejście na teren Goldowsky's Berg od ulicy Górnej, lata 20 – te XX wieku.

Barlinek. Widok na obszar Goldowsky's Berg od strony Rynku, w prospekcje ul. Różanej. Lata 30 – te XX wieku.

Barlinek. Zdjęcie lotnicze ukazujące miasto od południa. Lata 30 – te XX wieku.

Barlinek. Oś muru przed obecnym budynkiem „Panoramy”. Lata 70 – te XX wieku.

Barlinek. Budynek „Panoramy” od frontu.

Barlinek. Styk budynku „Panoramy” z osią muru.

3. Przebieg badań

Nadzór archeologiczny nad inwestycją związaną z modernizacją i rozbudową budynku merytoryczno-administracyjnego Barlineckiego Ośrodka Kultury miał charakter stały i miał miejsce w dniach od 15 kwietnia 2010 roku do 31 sierpnia 2010 roku, kiedy to zakończone zostały ostatnie prace ziemne. W momencie natrafienia na relikty wieży stanowiącej część średniowiecznych murów miejskich (05 lipca 2010) nadzór archeologiczny przybrał również charakter badań ratunkowych.

Pierwsze prace ziemne prowadzono na tyłach obecnego budynku BOK, wewnątrz murów miejskich. Zgodnie z projektem w tamtym miejscu ma powstać dwukondygnacyjny budynek mający stanowić dobudówkę do obecnej zabudowy. Prowadzono je od 15 kwietnia 2010 roku. Prace polegały na zdjęciu istniejącej nawierzchni betonowej przy południowozachodniej ścianie istniejącego budynku BOK, przeskarpieniu i wyrównaniu powierzchni terenu do docelowej głębokości posadowienia nowego budynku. Prace jednak po kilku dniach przerwano ze względu na konieczność dokonania zmian w projekcie architektonicznym i dostosowania go do zaistniałych warunków terenowych (stwierdzono brak spodziewanej głębokości fundamentu pod kawiarnią). Na tym etapie prac (skarpienie) natrafiono głównie na współczesny gruz budowlany zalegający pod humusem, związany z przeprowadzanymi pracami remontowymi i rozbiórkowymi. Pod warstwą śmieci widoczna była żółto-ciemnoszara spiaszczona ziemia, bez śladów nawarstwień kulturowych.

Prace ziemne wznowiono 28 czerwca 2010 roku. Rozpoczęto je w miejscu przeznaczonym pod budynek dwukondygnacyjny. Głębokość wykopu wahała się w zależności od ściany wykopu (oś spadku terenu) od 1,10 m w najniższym miejscu na ścianie południowowschodniej do 2 m w północnozachodnim narożniku. W tym miejscu nie natrafiono na warstwy kulturowe ani materiał zabytkowy. W profilu pod dobudówką z lat 70. XX wieku zarysowały się następujące warstwy: niewielka warstwa współczesnego gruzu budowlanego zmieszanego z betonowo wapiennym pyłem, ciemnoszara ziemia zmieszana z żółtym piachem z fragmentami gruzu, do dna wykopu wystąpiła jasnożółta twarda glina, która wydaje się być rodzimą warstwą dla tych wzgórz. Z kolei na pozostałych ścianach wykopu profile zarysowały się następująco: humus o miąższości do ok. 20 cm, niewielka warstwa współczesnego gruzu budowlanego zmieszanego z betonowo wapiennym pyłem, ciemnożółta glina a pod nią do dna wykopu jasnożółta glina miejscami przewarstwiona pomarańczową gliną. W niektórych miejscach natrafiono na stare żeliwne rury, obecnie nie używane.

05 lipca 2010 roku przystąpiono do wykonania przekopów pod fundament budynku jednokondygnacyjnego, który umiejscowiono przed obecnym budynkiem BOK oraz w bliskim sąsiedztwie linii murów obronnych (obecna, istniejąca w tym miejscu linia kamiennych murów obronnych na wzgórzu to najprawdopodobniej XIX- wieczna rekonstrukcja wykonana po zawaleniu się oryginalnych murów; wysokość muru od strony zewnętrznej 1 m szerokość 55 cm). Wykopy głębokości około 1,40 m miały przebiegać prostopadle do budynku BOK oraz miały zostać połączone przekopem poprzecznym około 11 m od ściany frontowej. Dobudówka ta miała mieć bezpośrednie połączenie z istniejącą już dobudówką z lat 70. XX wieku. W trakcie wykonywania przekopu wzdłuż ścieżki wiodącej do głównego wejścia budynku BOK natrafiono na studnię kanalizacyjną położoną tam prawdopodobnie w latach 70. XX wieku. W tej linii kanałowania nie natrafiono na nawarstwienia kulturowe. W profilu pod kilkunastocentymetrowym humusem wystąpiła warstwa gruzu z fragmentami betonu oraz zaprawą cementową, pod nią do dna wykopu żółta gliniasta ziemia miejscami zmieszana z ciemnoszarą ziemią. Z kolei drugi kanał fundamentowy przebiegał w odległości około 1 m od obecnej linii kamiennej rekonstrukcji murów obronnych. W odległości około 3,6 m od ściany frontowej budynku BOK natrafiono na pozostałości konstrukcji murowanej. Wstępne rozpoznanie określiło istnienie zalegającego płytko pod powierzchnią (do 30 cm) muru zbudowanego z użyciem kamienia polnego na zaprawie wapiennej. Po wstrzymaniu prac budowlanych przystąpiono do prac związanych z oczyszczaniem, zabezpieczeniem i dokumentacją napotkanych reliktyw konstrukcji murowanej. Jednocześnie przeprowadzono szczegółowe rozpoznanie źródłowe dotyczące interesującego odcinka murów obronnych Barlinka. Wynik kwerendy i wstępnego rozpoznania obiektu został przedstawiony w ZWKZ w Szczecinie 14 lipca 2010 roku.

W pierwszym rzędzie przystąpiono do odsłonięcia kamiennego fundamentu murowanego w rzucie płaskim celem uzyskania jego faktycznych rozmiarów oraz zasięgu. Okazało się, że fundament na planie prostokąta zajmuje powierzchnię prawie 25 m² i od strony południowej przylega do niego szeroki na ok. 80 cm kamienny mur, który biegnie wzdłuż XIX wiecznej rekonstrukcji muru oraz kończy się na ścianie dobudówki z lat 70. XX wieku. Wynik przeprowadzonej kwerendy wykazał, że kamienny fundament jest pozostałością wieży i murów obronnych należących do średniowiecznego systemu obronnego Barlinka.

W następnym etapie prac przystąpiono do odsłonięcia fundamentu po stronie zewnętrznej na głębokość ok. 50 cm (później przekop pogłębiono do ok. 1 m) oraz odsłonięcia profilu muru kamiennego na około 1 m. W toku tych prac przy zachodnim narożniku fundamentu odkryto na głębokości ok. 40 cm fragment wylewki betonowej przylegającej bezpośrednio do

kamiennej konstrukcji, w tamtym miejscu natrafiono również na fragmenty XIX/XX wiecznych butelek z zielonego szkła. Pod betonem wystąpiła żółta glina charakterystyczna dla tego obszaru. Wskazuje to na fakt, że w momencie użytkowania wzgórza w końcu XIX wieku fundamenty wieży były odsłonięte do poziomu betonu, który stanowił prawdopodobnie poziom placu. Po wstępnym oczyszczeniu odsłonięto również zasypane wewnątrz fundamentu o powierzchni 4,88 m². Wierzchnią warstwę zasypiskową stanowił szarożółty pylasty piach, w którym znaleziono narzędzia ogrodnicze oraz brykiet węglowy z początku XX wieku. Potwierdza to informacje o fakcie, że pozostałości wieży w XIX/XX wieku użytkowano jako składzik ogrodowy („Gartenhaus”).

We wnętrzu fundamentu prowadzono stopniowe przegłębianie do głębokości ok. 1,50 m. Po zdjęciu wierzchniej warstwy zasypiskowej (ok. 50 cm) natrafiono na ciemnożółtą, mocno zbitą glinę z nielicznym materiałem. Z jej górnych partii pozyskano jedynie 3 fragmenty ceramiki pochodzące z około XV wieku. Na głębokości ok. 1,40 m wystąpiła szara gliniasta ziemia. Elementy murowane konstrukcji występowały do głębokości ok. 1,20 m. Z kolei dobudowana w XIX wieku ceglana ścianka wewnętrzna na ścianie południowozachodniej fundamentu sięgała jedynie ok. 45 cm poniżej poziomu. Po zadokumentowaniu ceglanej konstrukcji rozebrano ją odsłaniając oryginalny profil fundamentu. Po oczyszczeniu powierzchni oraz ścian fundamentu oraz muru kamiennego wykonano jego dokumentację rysunkową i fotograficzną.

Odsłonięty fundament kamienny zbudowany został na planie prostokąta, którego południowowschodnia ściana biegnie w linii muru obronnego na długości 6,19 m, jej przeciwległa, północnozachodnia ściana, ma długość 6,85 m. Ściana północnowschodnia, przylegająca bezpośrednio do XIX wiecznej rekonstrukcji muru obronnego ma długość 3,60 m z kolei ściana południowozachodnia ma długość 2,25 m i dochodzi do średniowiecznego muru kamiennego, którego szerokość w miejscu styku ze ścianą wynosi ok. 85 cm. Wskazuje to, że fundament został posadowiony na planie czworokąta nieforemnego. Również wewnętrzny prostokąt fundamentu nie jest foremny. Ściana biegnąca wzdłuż muru ma długość 279 cm, a jej przeciwległa północnozachodnia 270 cm. Ściana północnowschodnia o długości 175 cm jest o 10 cm dłuższa od ściany południowozachodniej. Brak foremności może być również wynikiem zmian konstrukcyjnych jakie dodano w późniejszym okresie, np. po wyburzeniu w XIX wieku oraz ze zmiany linii muru obronnego i jego rekonstruowanie również w XIX wieku. O ingerencji w konstrukcję wieży świadczą chociażby takie elementy, jak ceglana ścianka wewnętrzna zbudowana z XIX/XX wiecznych cegieł, które również zostały wykorzystane do „łatania” ściany

południowowschodniej. Na tej ścianie widoczny jest również fragment wykonany z cegieł gotyckich, jednakże sposób ich ułożenia i forma ściany na ich poziomie wskazuje na wtórne ich wykorzystanie w okresie późniejszym. Ponadto w profilach ścian wewnętrznych wyraźnie widać granicę pomiędzy kamieniami posadowionymi w glinie i łączonymi gliną, a kamieniami i w niektórych miejscach cegłami łączonymi na zaprawę wapienną. Granica ta występuje ok. 70 cm pod obecnym poziomem fundamentu. Pozostałości muru obronnego przylegającego niegdyś do wieży zachowały się tylko na styku z południowym narożnikiem fundamentu na długości 3,65 m, ich szerokość wynosi między 85 cm a 72 cm. Pierwotną grubość muru trudno określić ze względu na XIX wieczną rekonstrukcję posadowioną najprawdopodobniej częściowo na fundamentach muru obronnego. Konstrukcję rekonstrukcji muru doskonale uwidocznił wyłom pomiędzy XIX wiecznym murem a fundamentem wieży na jego południowowschodniej ścianie wewnętrznej. Kamienie polne, możliwe że pozyskane z oryginalnego muru, połączono zaprawą cementową. Po zakończeniu badań murowany fundament wieży zabezpieczono zasypując jego wnętrze gliną (tą samą, którą wcześniej wydobyto) do głębokości 1 m, celem uchronienia ścian przed działaniem wody i niepożądanych naprężeń.

Odkrycie zabytku na osi przebiegu rowów fundamentowych planowanego budynku jednokondygnacyjnego wiązało się z wprowadzeniem zmian do projektu architektonicznego. Zmiany te oraz projekt ekspozycji reliktyw wieży obronnej musiały uzyskać aprobatę ZWKZ. Do tego czasu wszelkie budowlane prace ziemne na tym obszarze zostały wstrzymane. Wznowiono je w dniu 30 sierpnia 2010 roku. Wykonano wtedy kanałowanie pod fundament budynku jednokondygnacyjnego, który przesunięto w stosunku do pierwotnie planowanego, odsuwając go od lica zewnętrznego reliktyw wieży o ok. 2 m. Pierwszą, wykonaną już linię fundamentową biegnącą blisko wejścia do głównego budynku BOK poszerzono. Przesunięto jednocześnie równoległą do niej linię, tak aby przebiegała obok fundamentu wieży (a nie przez niego jak miało to miejsce w pierwotnym projekcie). Wykonano również kanałowanie poprzeczne łączące oba rowy fundamentowe o głębokości ok. 1,40 m. W pozostałych rowach fundamentowych profil ziemny nie zmienił się w stosunku do opisanego wcześniej. Nie natrafiono na nawarstwienia kulturowe oraz materiał zabytkowy

4. Wnioski

Wieża odkryta w trakcie ratowniczych badań archeologicznych wynikających z nadzoru archeologicznego prowadzonego nad pracami ziemnymi związanymi z inwestycją modernizacji i rozbudowy budynku merytoryczno-administracyjnego Barlineckiego Ośrodka Kultury w Barlinku stanowi zabytek unikatowy w skali miasta. Konstrukcja ta była jedyną tego typu w całym ciągu murów obronnych miasta. Obiekt ten początkowo stanowił doskonały punkt obserwacyjny oraz dobrą linię obrony, a następnie gdy umocnienia te straciły na znaczeniu stał się nieocenionym punktem widokowym. Decyzja niemieckich władz o rozbiórce wieży była podyktowana najprawdopodobniej względami bezpieczeństwa (konstrukcja mogła grozić zawaleniem, podobnie jak pozostały odcinek muru usytuowany na wzgórzach). Obecnie relikty umocnień mogą stanowić doskonałą atrakcję turystyczną.

Fakt, że na pozostałym obszarze objętym pracami ziemnymi nie natrafiono na jakiegokolwiek pozostałości po użytkowaniu wzgórza w okresie wzniesienia wieży, może być związany z silnym wykorzystywaniem tamtego obszaru w wieku XIX (budowa i funkcjonowanie restauracji Goldowsy's Berg) oraz działalności budowlanej w latach 70. i 80. XX wieku (wzniesienie dobudówki – kawiarni do głównego budynku BOK oraz Sali widowiskowej w jej sąsiedztwie). Wydaje się prawdopodobne, że zarówno wtedy, tak jak współcześnie, przy okazji różnych prac szczyt wzgórza niwelowano, likwidując ewentualne nawarstwienia. Zastanawiający jest również fakt braku jakiegokolwiek materiału zabytkowego w niższych warstwach wypełniska fundamentu. Wydaje się prawdopodobne, że uchwycone relikty stanowią czysto fundamentową część wieży i nie były z nimi bezpośrednio związane żadne wcześniejsze poziomy użytkowania. Dodatkowo, opierając się na analizie materiału ikonograficznego i możliwych analogiach z terenu Pomorza i byłej Marchii można podejrzewać, że omawiana konstrukcja stanowi zaledwie część fundamentu wieży, a dokładniej tę jej połowę, która wystawała z lica muru w kierunku zewnętrznym. Obiekty tego typu, budowane na rzucie czworokąta, były na ogół usytuowane w ten sposób, że oś muru obronnego przebiegała w połowie ich bryły. W takim przypadku górna część ściany wieży znajdująca się pod współczesną linią muru i zbudowana w oparciu o zaprawę cementową byłaby ścianą wtórną, umożliwiającą w procesie rekonstrukcji XIX wiecznej posadowienie w tej osi linii muru. Niestety w chwili obecnej nie da się tego jednoznacznie rozstrzygnąć, wstępne rozpoznanie terenowe przeprowadzone po wewnętrznej stronie muru nie przyniosło potwierdzenia występowania dalszych reliktyw wieży w tym miejscu.

Po zakończeniu prowadzenia prac badawczych podjęto decyzję o sposobie ekspozycji pozostałości wieży. W porozumieniu z ZWKZ w Szczecinie uzgodniono, że zabezpieczone fundamenty obiektu zostaną udostępnione do obserwacji a całość zostanie opatrzona odpowiednią tablicą informacyjną.

MAPY

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

1. Budynek dwukondygnacyjny

1.1. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Przed rozpoczęciem prac.
Widok od NW.

1.2. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Przed rozpoczęciem prac.
Widok od SE.

1.3. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Po zdjęciu nawierzchni z płytek chodnikowych i skuciu nawierzchni betonowej oraz rozbiórce przybudówki.
Widok od NW.

1.4. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. W trakcie skarpiania. Widok od NW.

1.5. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. W trakcie skarpiania. Widok od S.

1.6.Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. W trakcie prac. Widok od S.

1.7.Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. W trakcie prac. Widok od SE.

1.8. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Po oczyszczeniu terenu.
Widok od NW.

1.9. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil NE widok ogólny.
Widok od S.

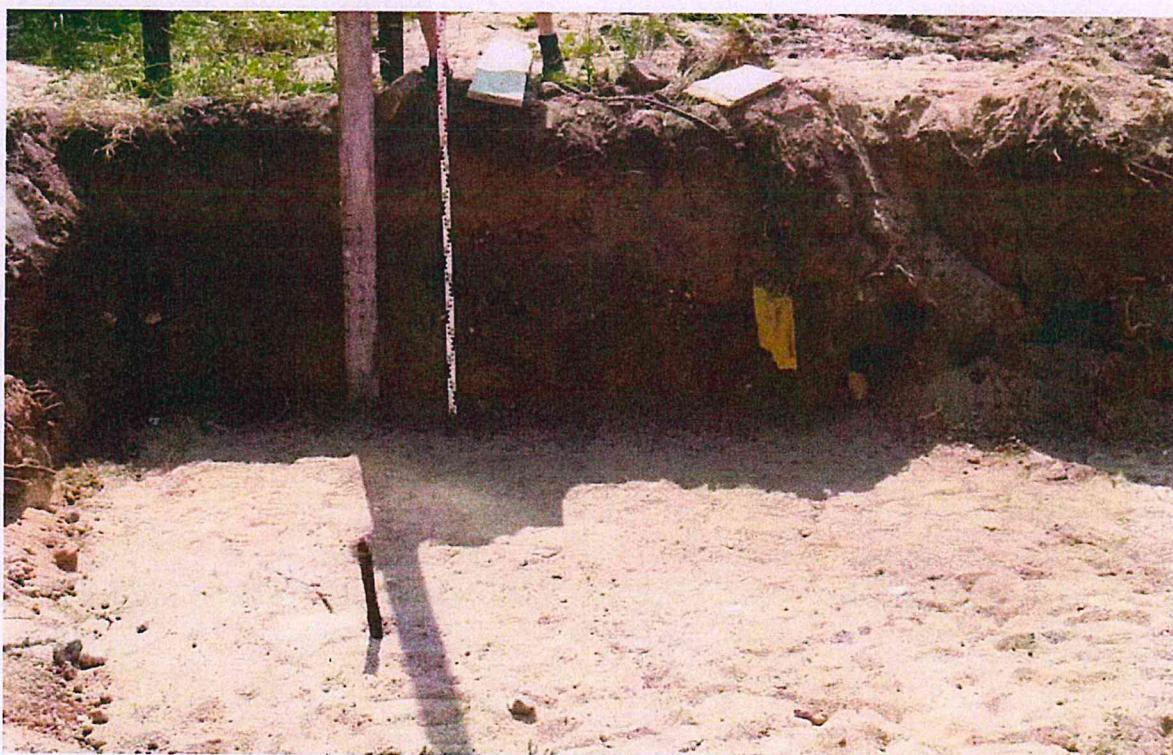
1.10. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil NE na styku z profilem SE, widok szczegółowy . Widok od S.

1.11. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil NE, widok szczegółowy . Widok od S.

1.12. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SE, widok ogólny .
Widok od N.

1.13. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SE na styku z profilem
NE, widok szczegółowy. Widok od NW.

1.14. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SE, widok szczegółowy. Widok od NW.

1.15. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SE na styku z profilem SW, widok szczegółowy. Widok od NW.

1.16. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SW widok ogólny. Widok od E.

1.17. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SW, widok szczegółowy. Widok od E.

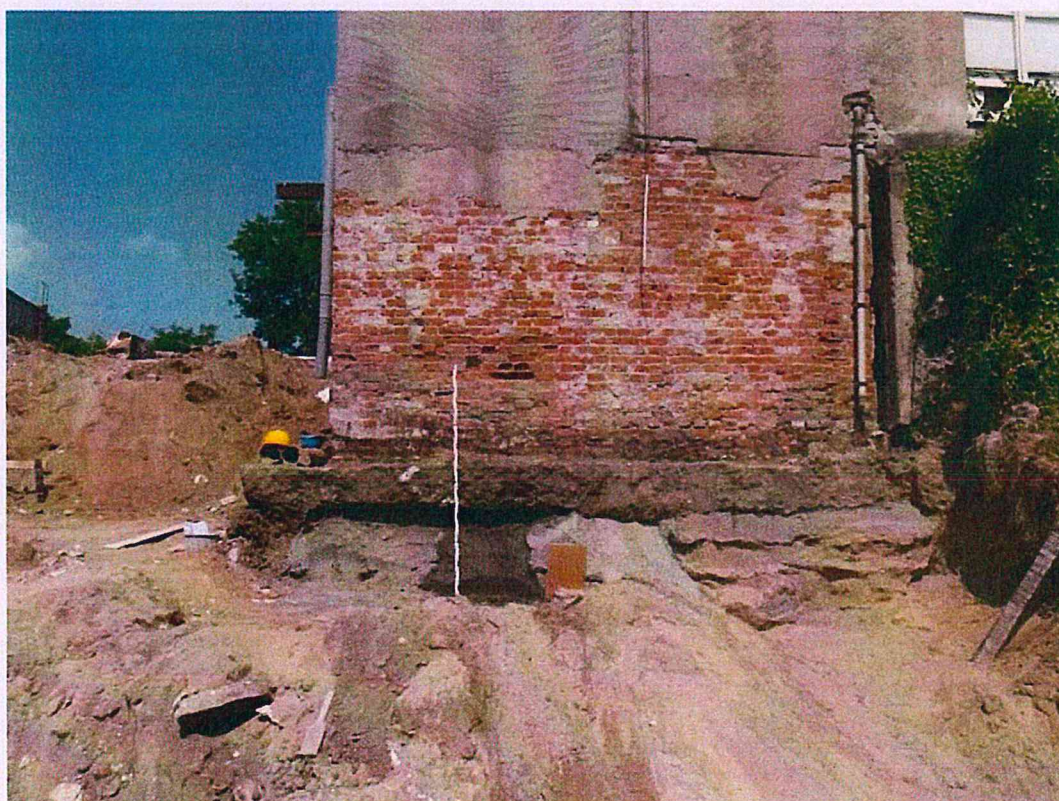
1.18. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SW, widok szczegółowy. Widok od E.

1.19. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil SW, widok szczegółowy. Widok od E.

1.20. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil pod dobudówką z lat 70. XX wieku, ściana SW. Widok od SW.

1.21. Miejsce pod planowany budynek dwukondygnacyjny. Profil pod dobudówką z lat 70. XX wieku, ściana SE. Widok od SE.

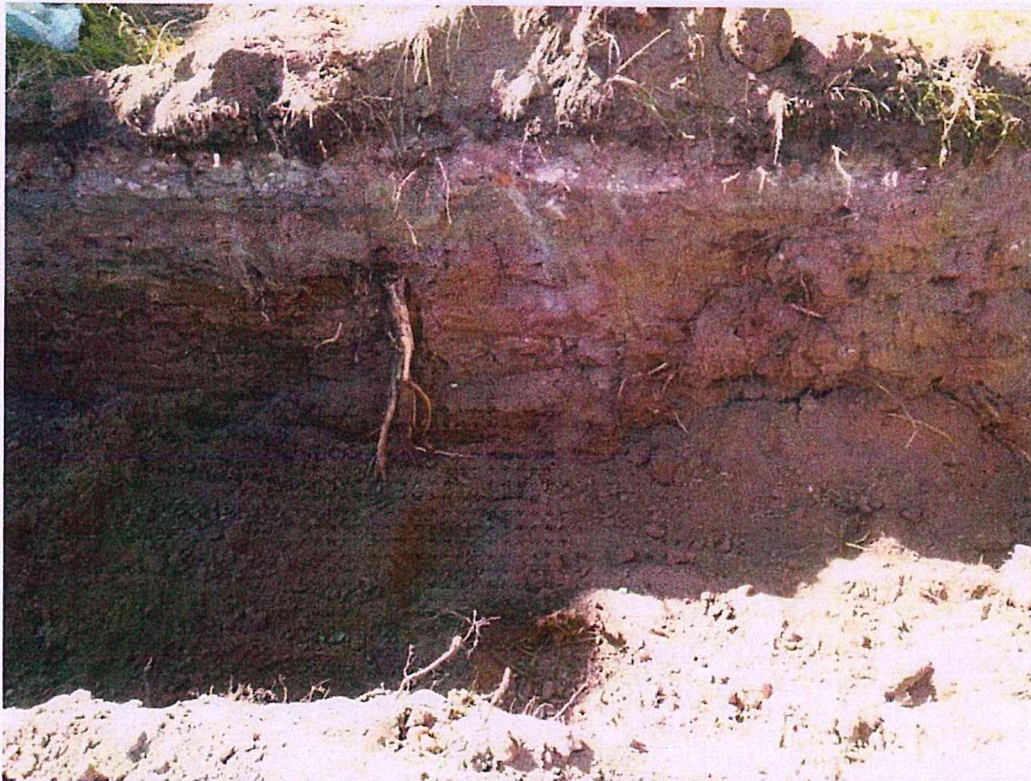
2. Budynek jednokondygnacyjny

2.1. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Plac przed rozpoczęciem prac. Widok od NE.

2.2. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Pierwszy rów fundamentowy linia pierwotna. Widok ogólny od NE.

2.3. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Profil pierwszego rowu fundamentowego, linia pierwotna, widok szczegółowy.

2.4. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Profil pierwszego rowu fundamentowego, po przesunięciu widok ogólny. Widok od E.

2.5. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Profil pierwszego rowu fundamentowego po przesunięciu, widok ogólny. Widok od W.

2.6. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Profil pierwszego rowu fundamentowego po przesunięciu, widok szczegółowy.

2.7. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Profil pierwszego rowu fundamentowego po przesunięciu, widok szczegółowy.

2.8. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy – linia pierwotna z fragmentem konstrukcji murowanej wieży. Widok ogólny od NE.

2.9. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy – linia pierwotna z fragmentem konstrukcji murowanej wieży. Widok ogólny od NW.

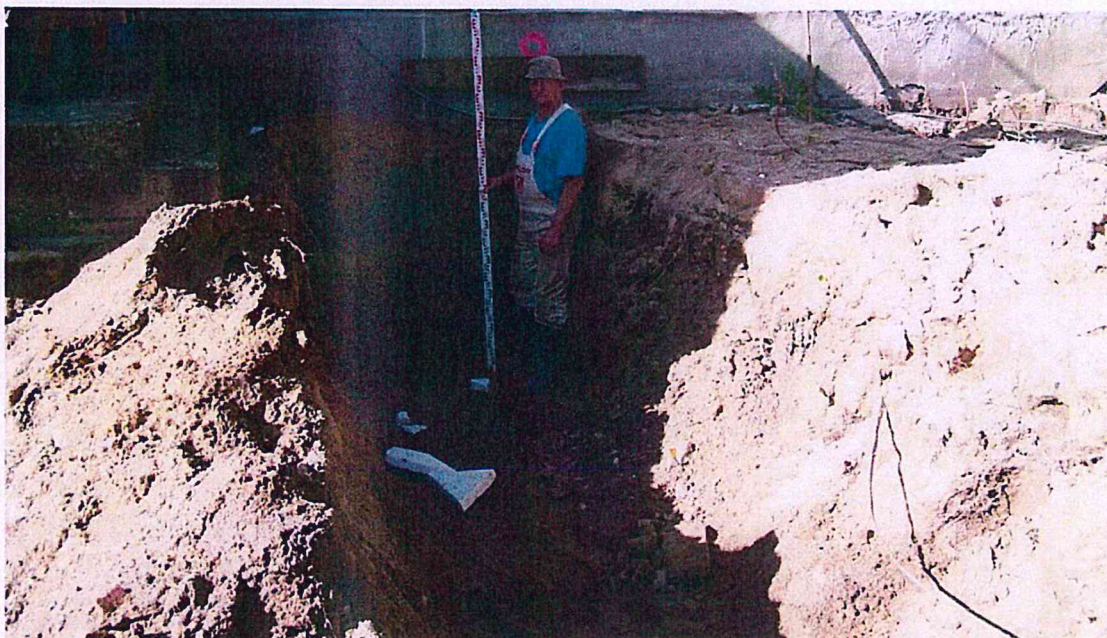
2.10. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy – linia pierwotna. Profil. Widok od SE.

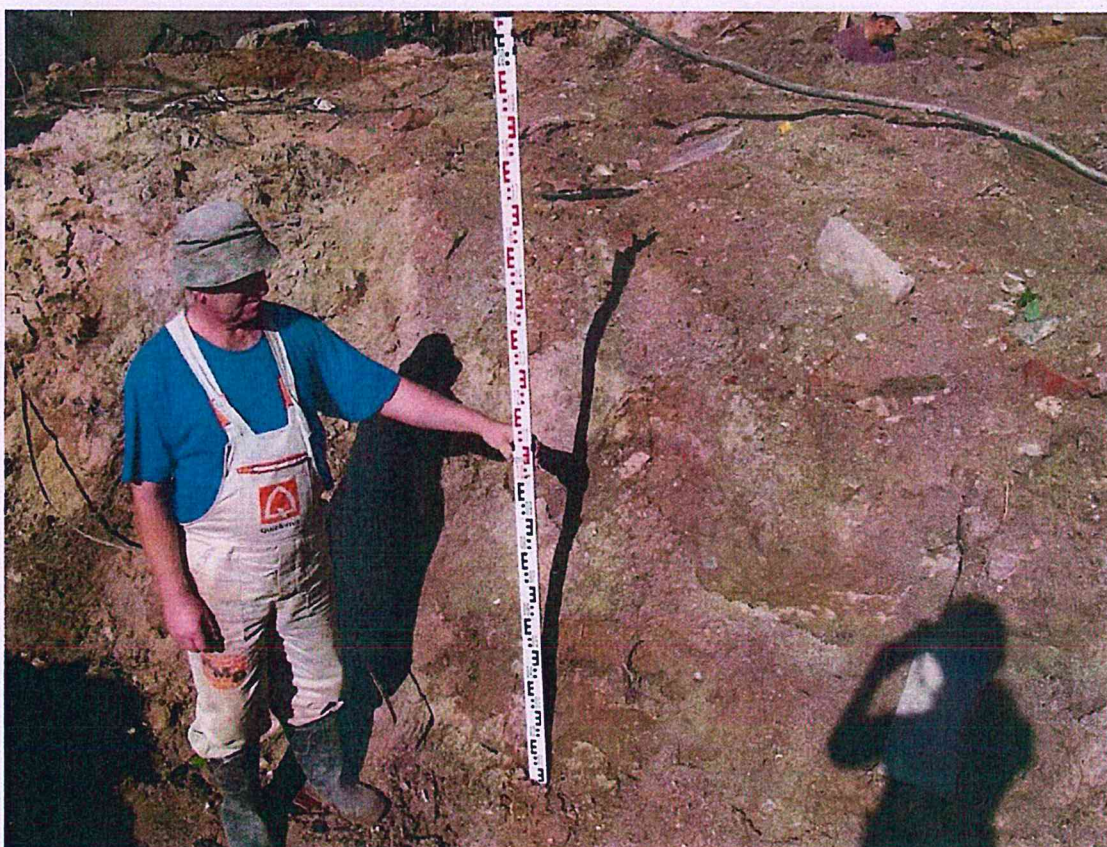
2.11. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy przesunięty względem reliktów wieży. Widok ogólny od NE.

2.12. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy przesunięty względem reliktów wieży. Profil widok ogólny. Widok od E.

2.13. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy przesunięty względem reliktów wieży. Profil widok szczegółowy.

2.14. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Drugi rów fundamentowy przesunięty względem reliktów wieży. Profil widok szczegółowy.

2.15. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Poprzeczny rów fundamentowy. Widok ogólny od NW.

2.16. Miejsce pod budynek jednokondygnacyjny. Poprzeczny rów fundamentowy. Profil. Widok od NE.

3. Relikty wieży i muru obronnego

3.1. XIX wiecna rekonstrukcja średniowiecznego muru obronnego na styku z dobudówką (przecinającą mur, fundament betonowy) z lat 70. XX wieku do głównego budynku BOK. Widok od S.

3.2. XIX wiecna rekonstrukcja średniowiecznego muru obronnego na styku z dobudówką z lat 70. XX wieku do głównego budynku BOK. Miejsce późniejszego odkrycia reliktyw wieży i muru. Widok od N.

3.3. XIX wiecna rekonstrukcja średniowiecznego muru obronnego na styku z dobudówką z lat 70. XX wieku do głównego budynku BOK. Miejsce odkrycia reliktyw wieży i muru. Widok od NE.

3.4. Fragment ściany zewnętrznej wieży w momencie odsłonięcia w trakcie prac ziemnych. Widok od SW.

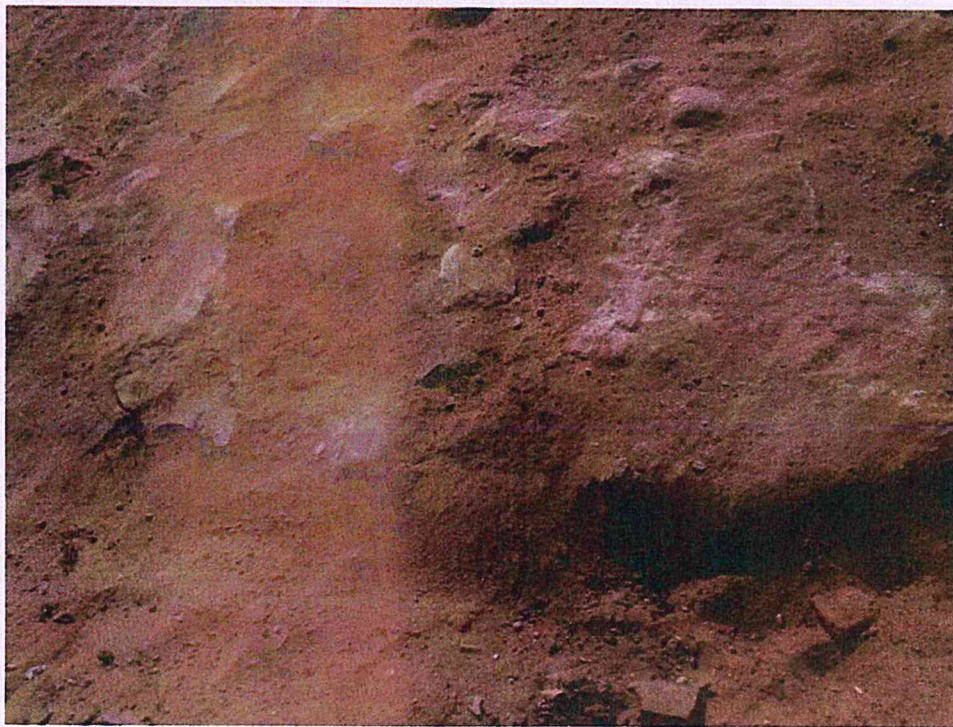
3.5. Fragment ściany zewnętrznej wieży w momencie odsłonięcia w trakcie prac ziemnych. Widok szczegółowy.

3.6. Obszar zajmowany przez fundament wieży oraz fundament muru obronnego po wstępnym odsłonięciu. Widok od N.

3.7. Obszar zajmowany przez fundament wieży oraz fundament muru obronnego po wstępnym odsłonięciu. Widok z góry.

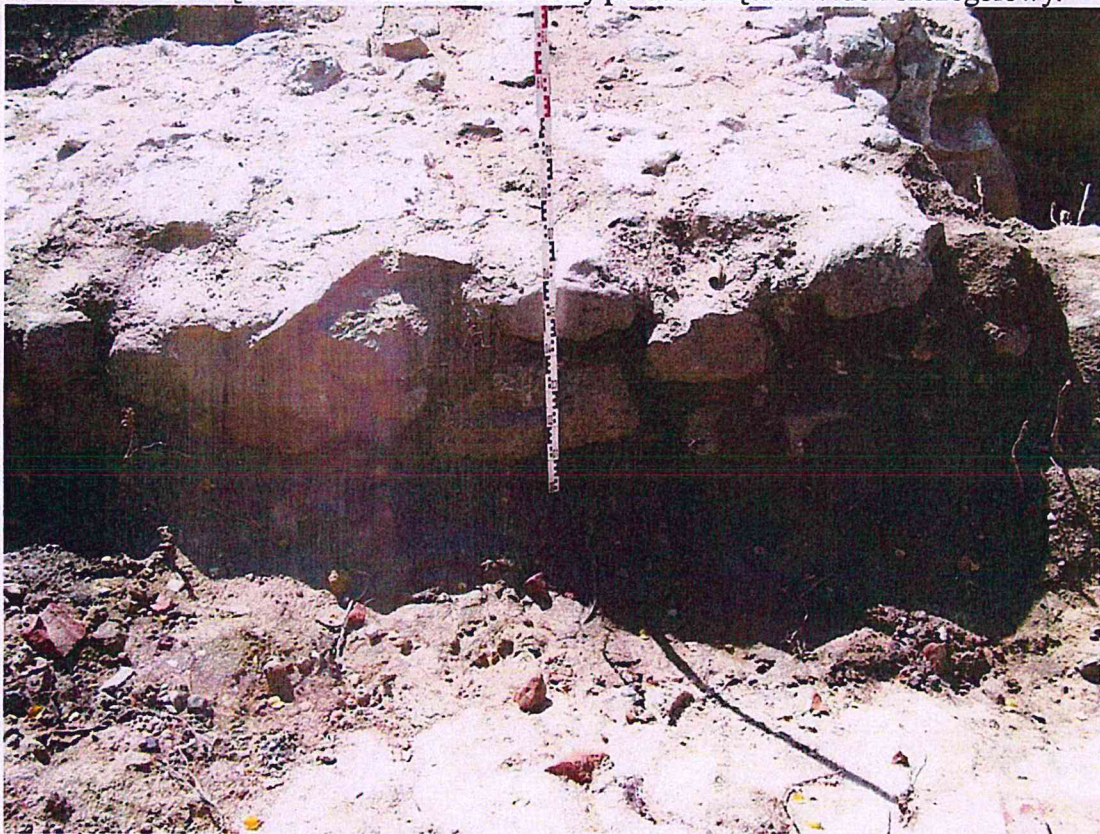
3.8. Obszar zajmowany przez fundament wieży oraz fundament muru obronnego po wstępnym odsłonięciu. Widok szczegółowy.

3.9. Fundament wieży oraz muru obronnego po wstępnym oczyszczeniu. Widok od NE.

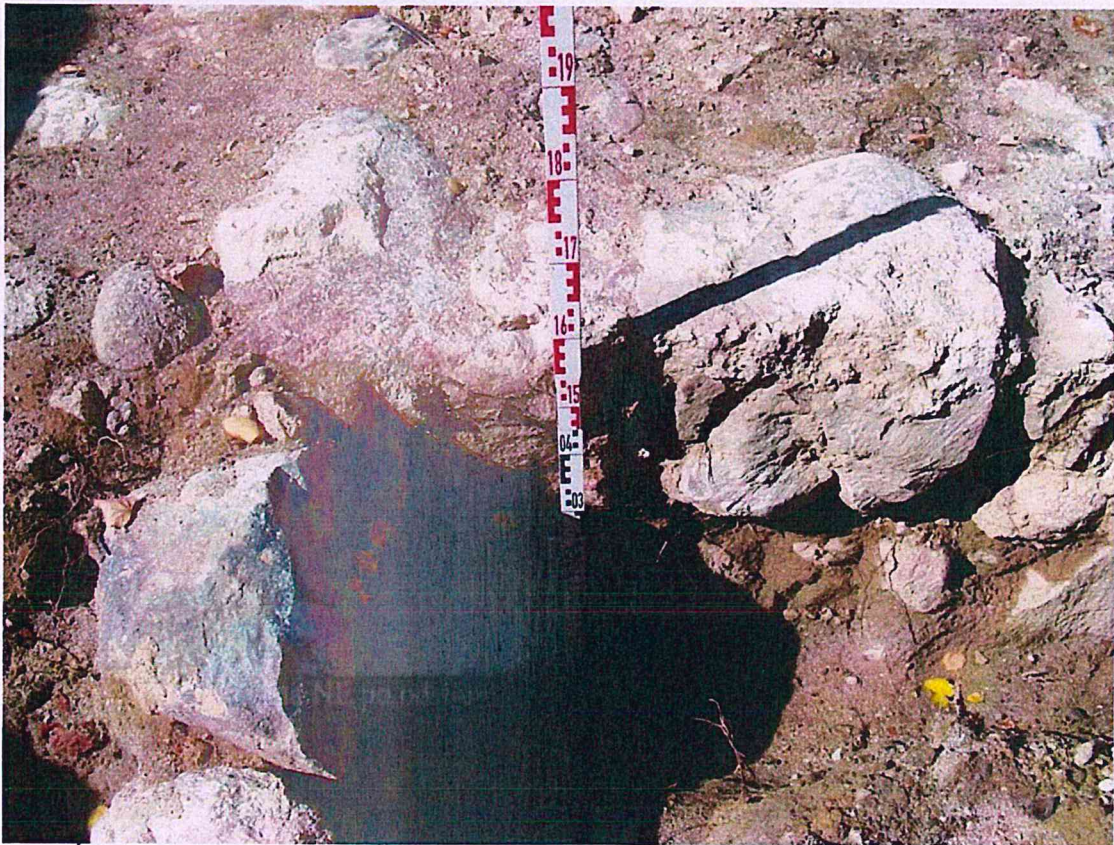
3.10. Ściana zewnętrzna SW fundamentu wieży po odsłonięciu. Widok szczegółowy.

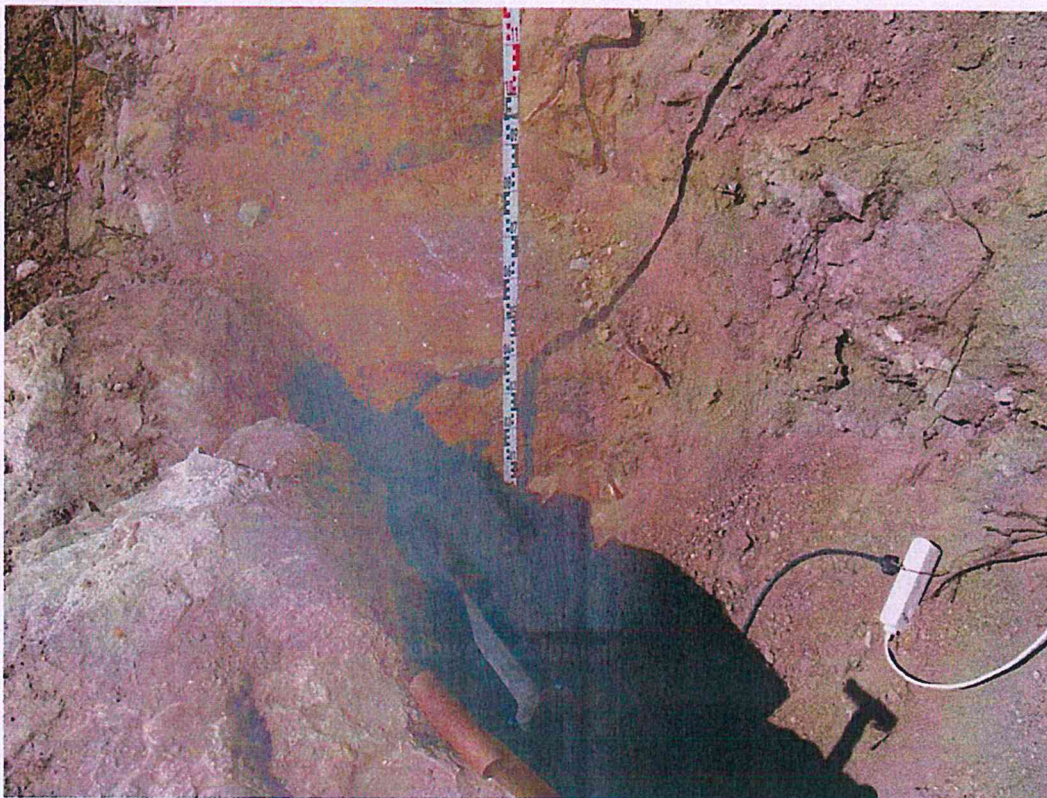
3.11. Ściana zewnętrzna NW fundamentu wieży narożnik ze ścianą SW po odsłonięciu. Widok szczegółowy.

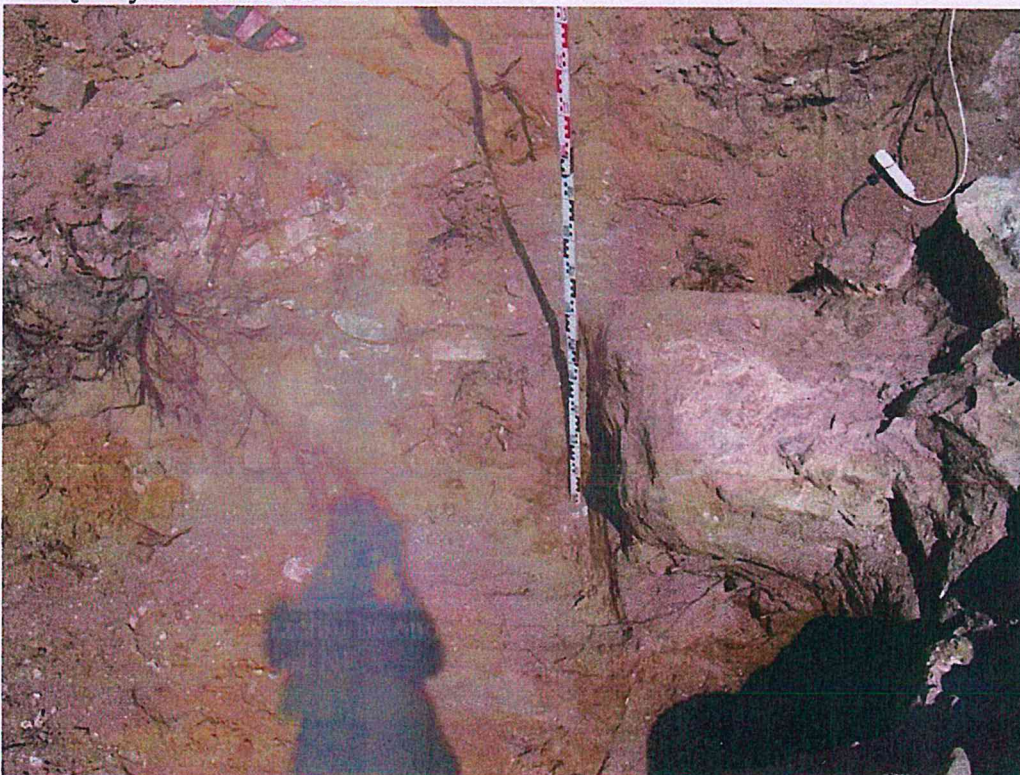
3.12. Ściana zewnętrzna NW fundamentu wieży po odsłonięciu. Widok szczegółowy.

3.13. Ściana zewnętrzna NE po odsłonięciu. Widok szczegółowy.

3.14. Fragment nawierzchni betonowej odsłoniętej w trakcie przegłębienia wzdłuż ścian zewnętrznych. Widok od NE.

3.15. Fragment nawierzchni betonowej odsłoniętej w trakcie przegłębienia wzdłuż ścian zewnętrznych. Widok od NE.

3.16. Fundament wieży i muru obronnego po obkopaniu, oczyszczeniu powierzchni oraz przegłębieniu wnętrza wieży. Widok od N.

3.17. Fundament wieży i muru obronnego po obkopaniu, oczyszczeniu powierzchni oraz przegłębieniu wnętrza wieży. Widok z góry.

3.18. Fundament muru po oczyszczeniu. Widok od NE.

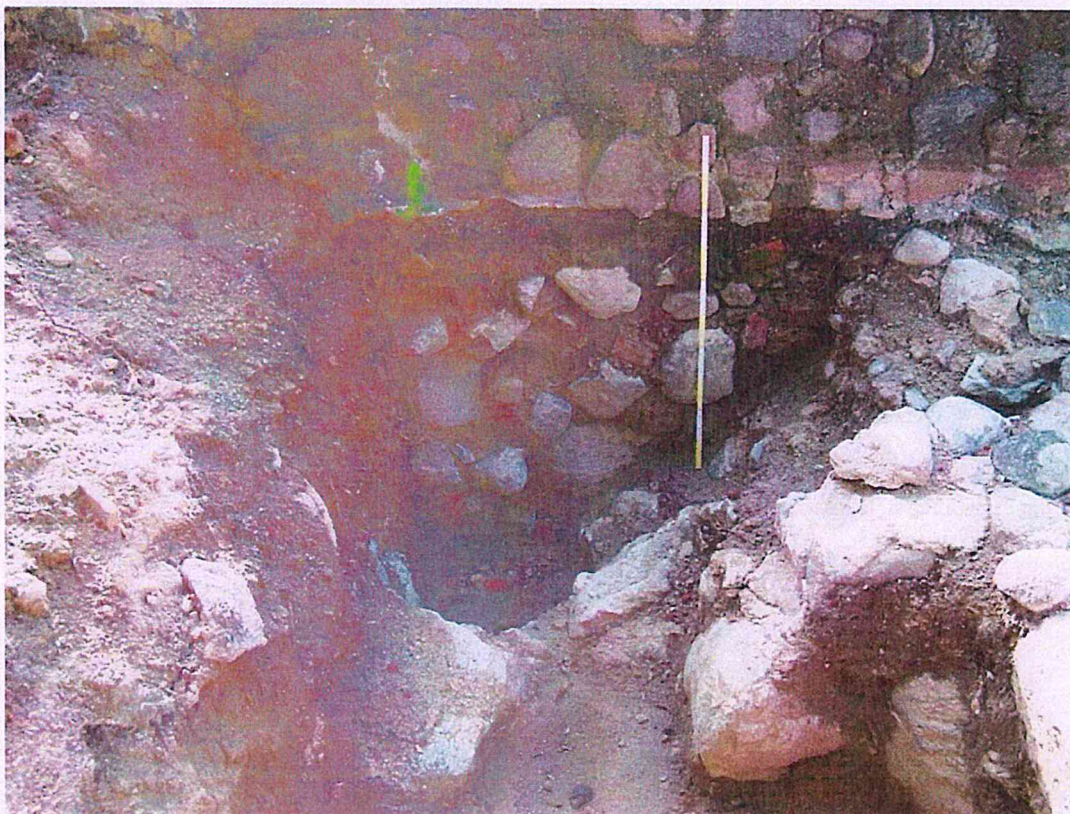
3.19. Fundament muru, profil. Widok od N.

3.20. Fundament muru, profil na styku ze ścianą SW wieży. Widok szczegółowy od NW.

3.21. Fundament wieży na styku ramienia NE z XIX wieczną rekonstrukcją muru. Widok od NW.

3.22. Fundament wieży na styku zewnętrznej ściany NE z XIX wieczną rekonstrukcją muru. Profil. Widok od NW.

3.23. Kamienie łączone na zaprawę cementową pomiędzy XIX wieczną rekonstrukcją muru a wewnętrzną ścianą SE fundamentu wieży.

3.24. Wewnętrzna, SW ściana z cegieł XIX/XX w. Widok od NE.

3.24.

Wewnętrzna, SW ściana z cegieł XIX/XX w. na styku ze ścianą wewnętrzną SE (3.24.) i ścianą wewnętrzną NW (3.25.)

3.25.

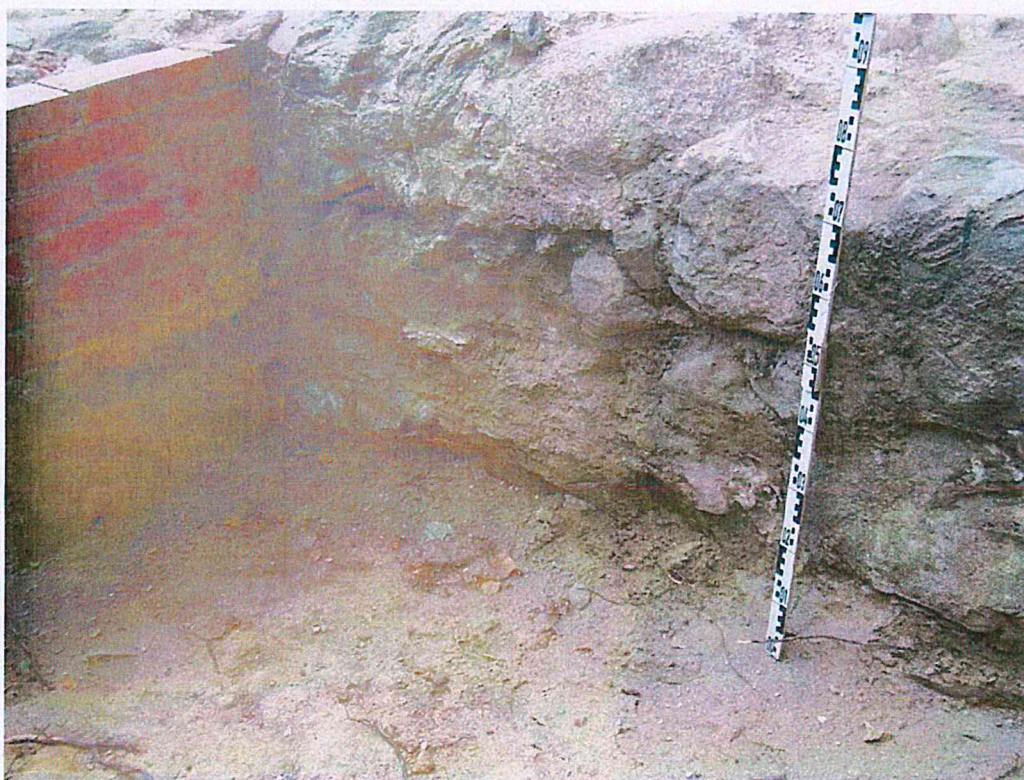
3.26. Wewnętrzna, SW ściana z cegieł XIX/XX w. Widok szczegółowy.

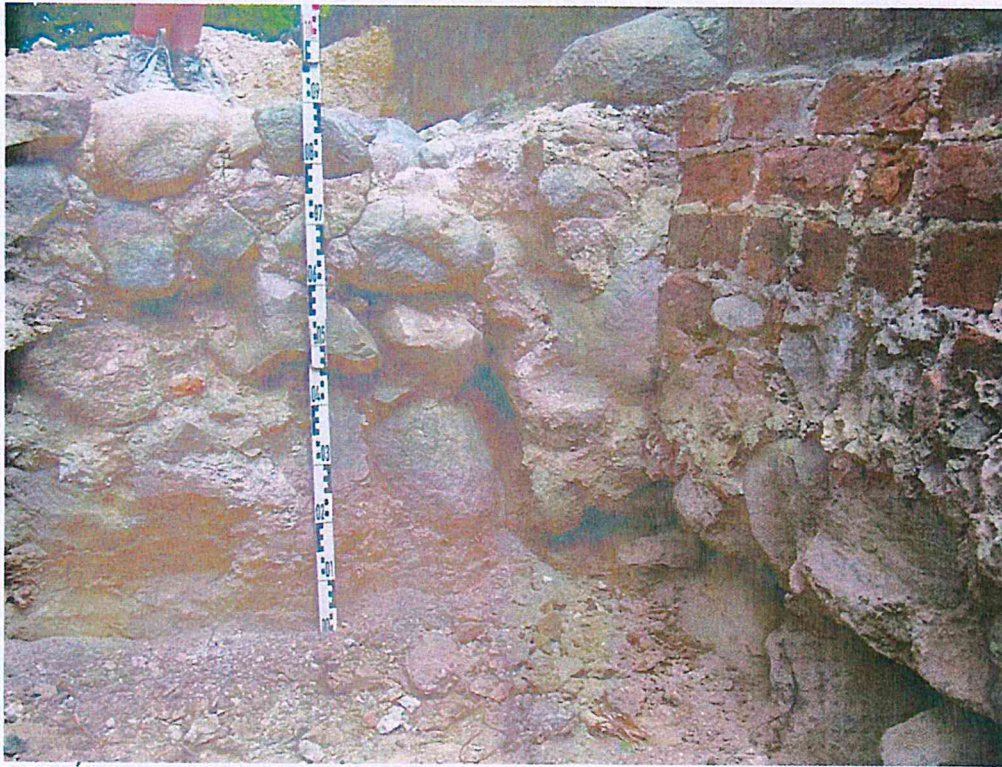
3.27. Detal z cegieł na powierzchni NW części fundamentu.

3.28. Ściana wewnętrzna NW na styku ze ścianą wewnętrzną NE po częściowym przegłębieniu wnętrza fundamentu. Widok od S.

3.29. Ściana wewnętrzna NW na styku ze ścianą wewnętrzną SW po częściowym przegłębieniu wnętrza fundamentu. Widok od E.

3.30. Ściana wewnętrzna NE na styku ze ścianą wewnętrzną SE po częściowym przegłębieniu wnętrza fundamentu. Widok od S.

3.31. Ściana wewnętrzna SE po częściowym przegłębieniu. Widok od NW.

3.32. Ściana wewnętrzna SE po częściowym przegłębieniu. Widok od NW.

3.33. Ściana wewnętrzna SE, łączenie fundamentu z rekonstrukcją XIX wieczną muru.

3.34. Wnętrze fundamentu po częściowym przegłębieniu. Widok od W.

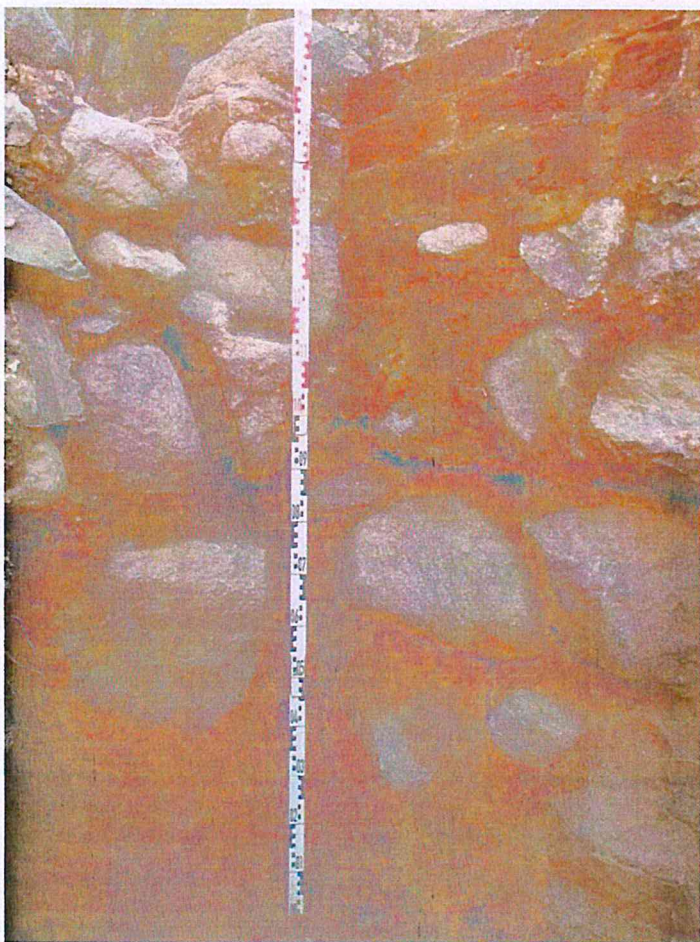
3.35. Materiał pozyskany z przegłębienia wnętrza fundamentu. Większość znalezisk pochodzi z wierzchniej warstwy zasypiskowej.

3.36. Ściana wewnętrzna SE po maksymalnym przegłębieniu. Widok ogólny od W.

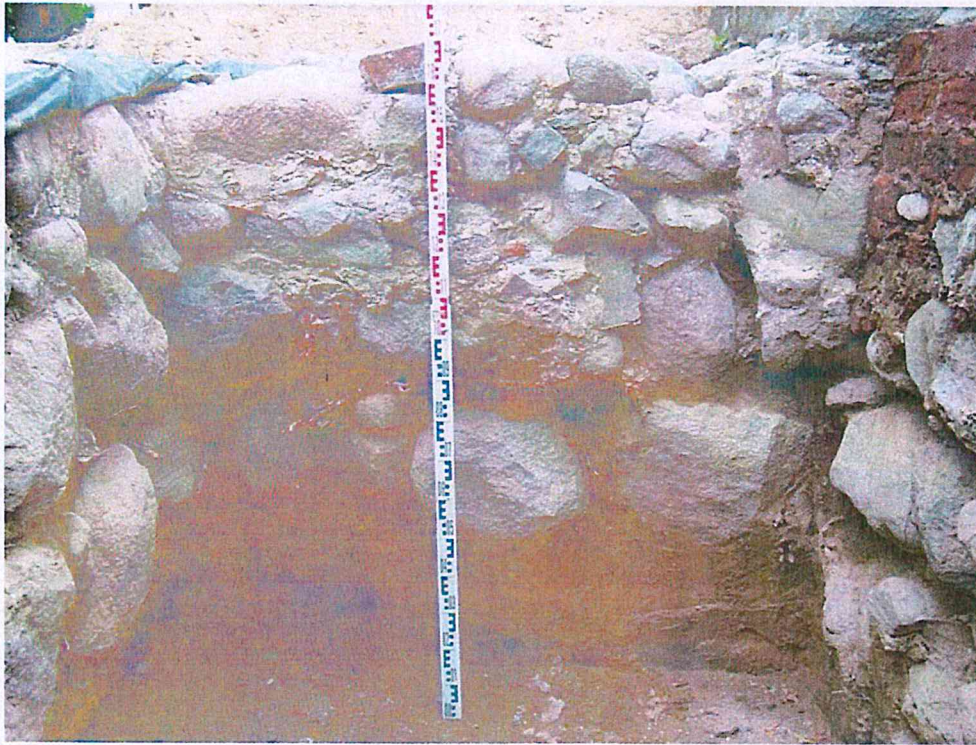
3.37. Wnętrze fundamentu, narożnik S po maksymalnym przegłębieniu. Widok od N.

3.38. Wnętrze fundamentu, narożnik E po maksymalnym przegłębieniu. Widok od W.

3.39. Wewnętrzna ściana SW po maksymalnym przegłębieniu. Widok od NE.

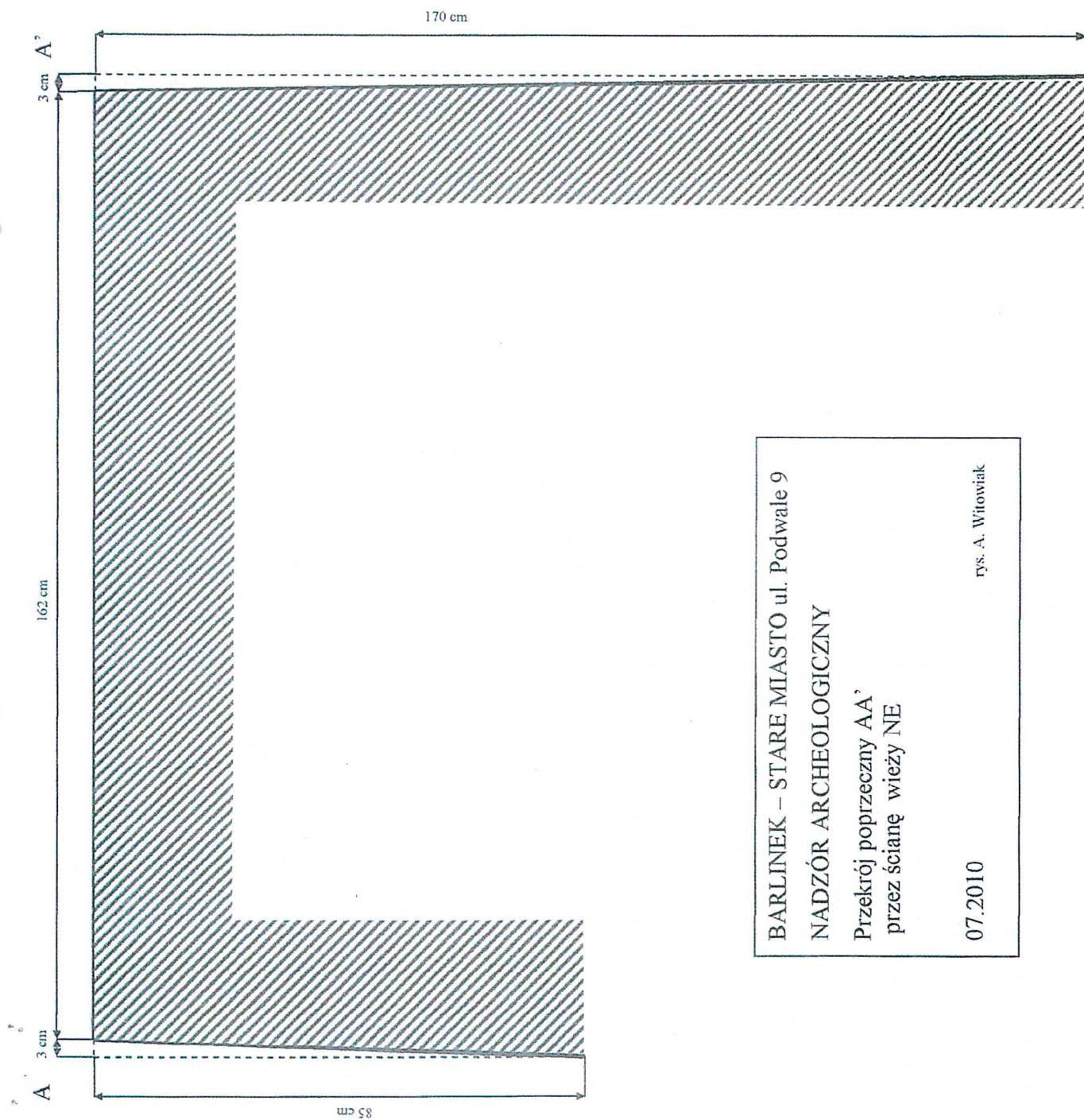

3.40. Wewnętrzna ściana NE po maksymalnym przegłębieniu. Widok od SW.

3.41. Wewnętrzna ściana NW po maksymalnym przegłębieniu. Widok od E.

DOKUMENTACJA RYSUNKOWA

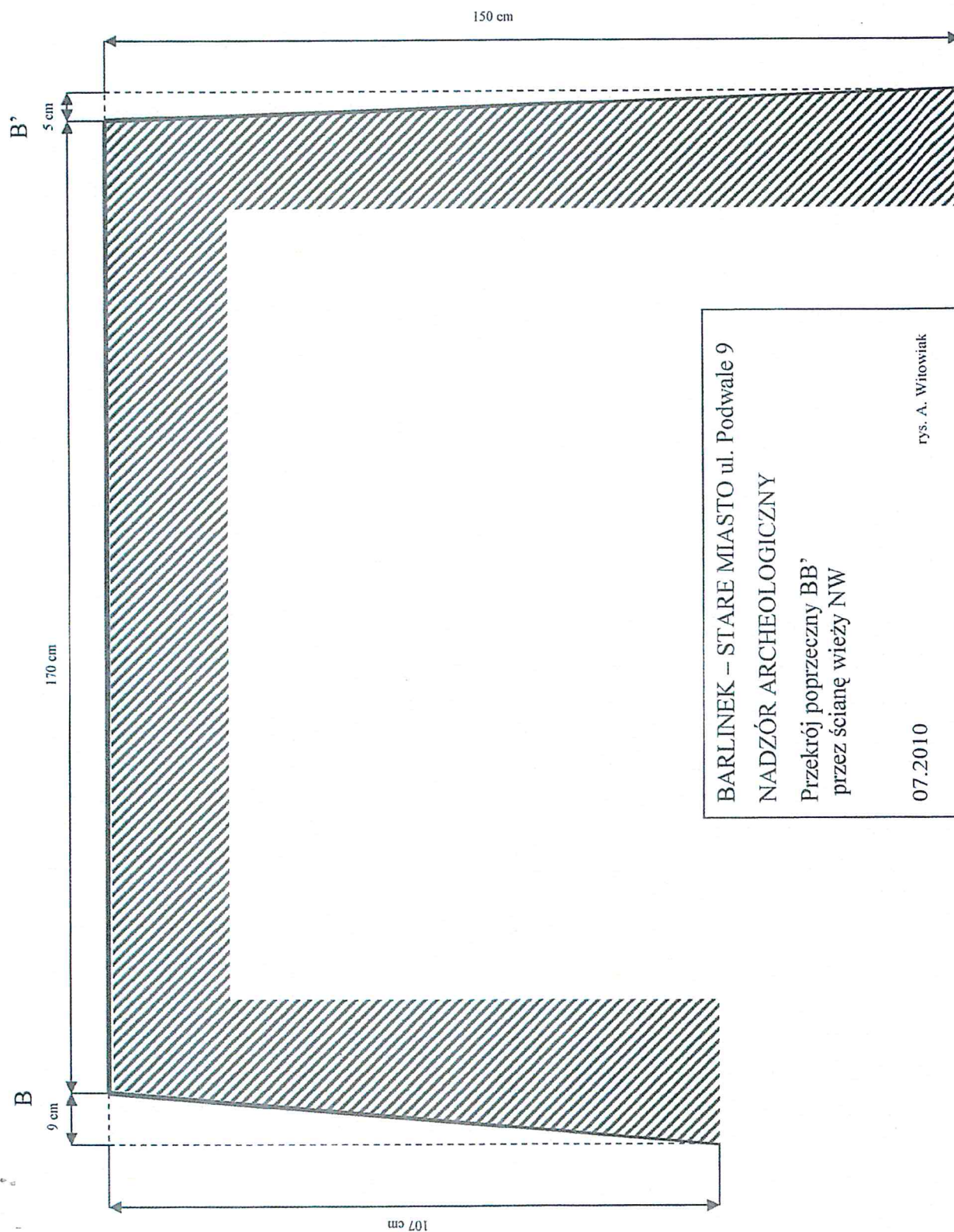

BARLINEK – STARE MIASTO ul. Podwale 9
NADZÓR ARCHEOLOGICZNY

Przekrój poprzeczny AA'
przez ścianę wieży NE

07.2010

rys. A. Witowski

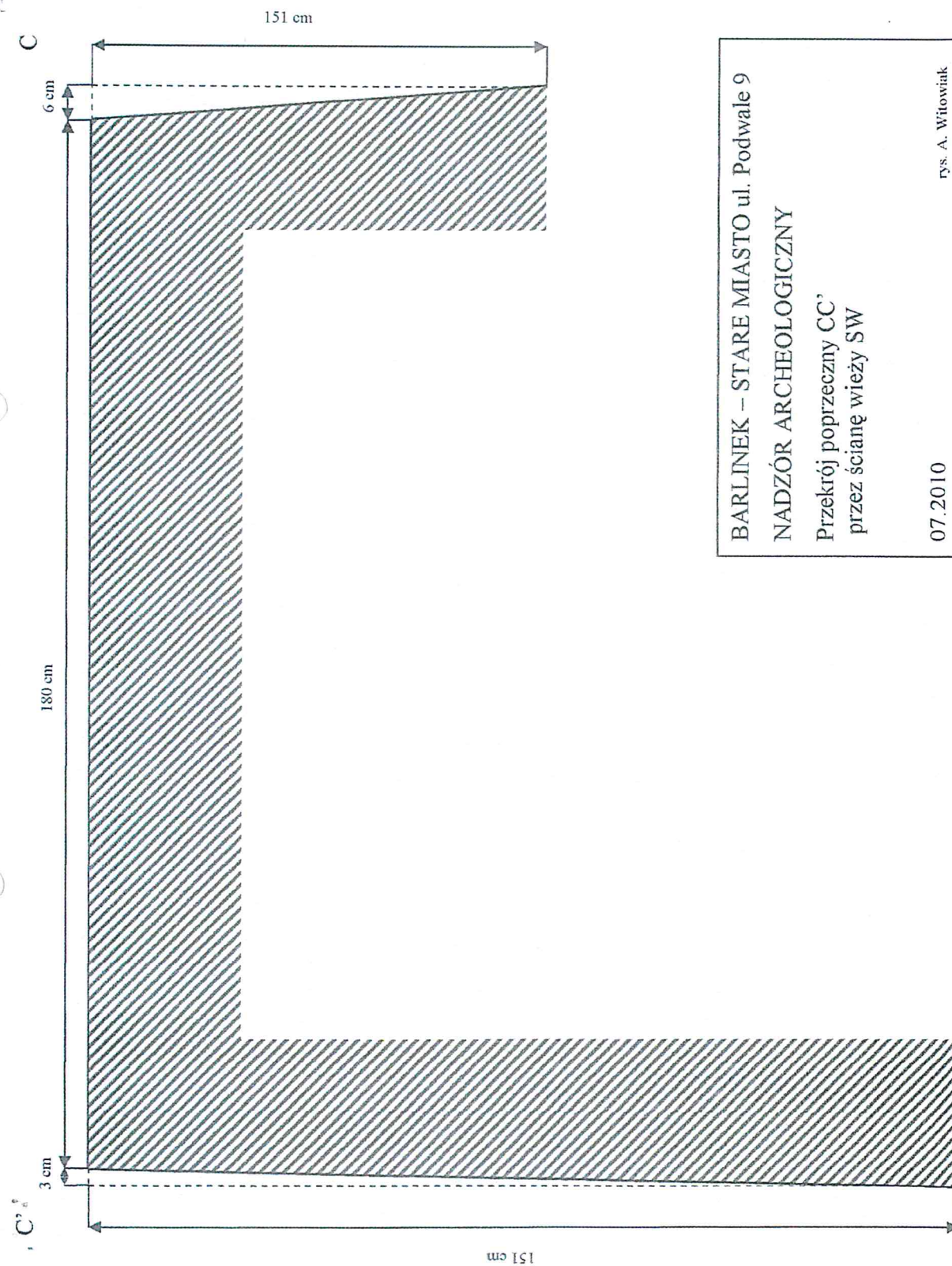
BARLINEK – STARE MIASTO ul. Podwale 9

NADZÓR ARCHEOLOGICZNY

Przekrój poprzeczny BB'
przez ścianę wieży NW

07.2010

rys. A. Witowski

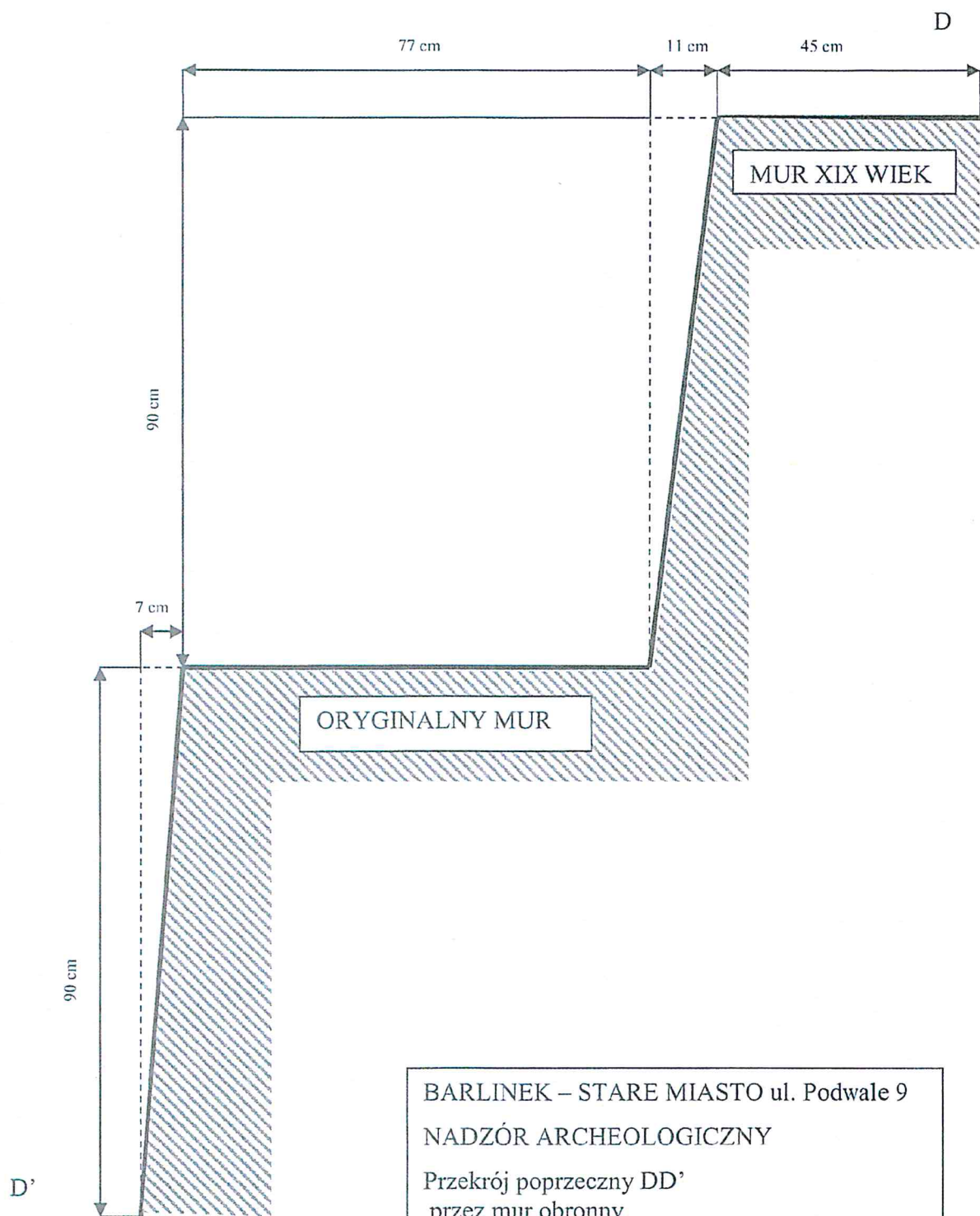
BARLINEK – STARE MIASTO ul. Podwale 9

NADZÓR ARCHEOLOGICZNY

Przekrój poprzeczny CC'
przez ścianę wieży SW

07.2010

rys. A. Witowski

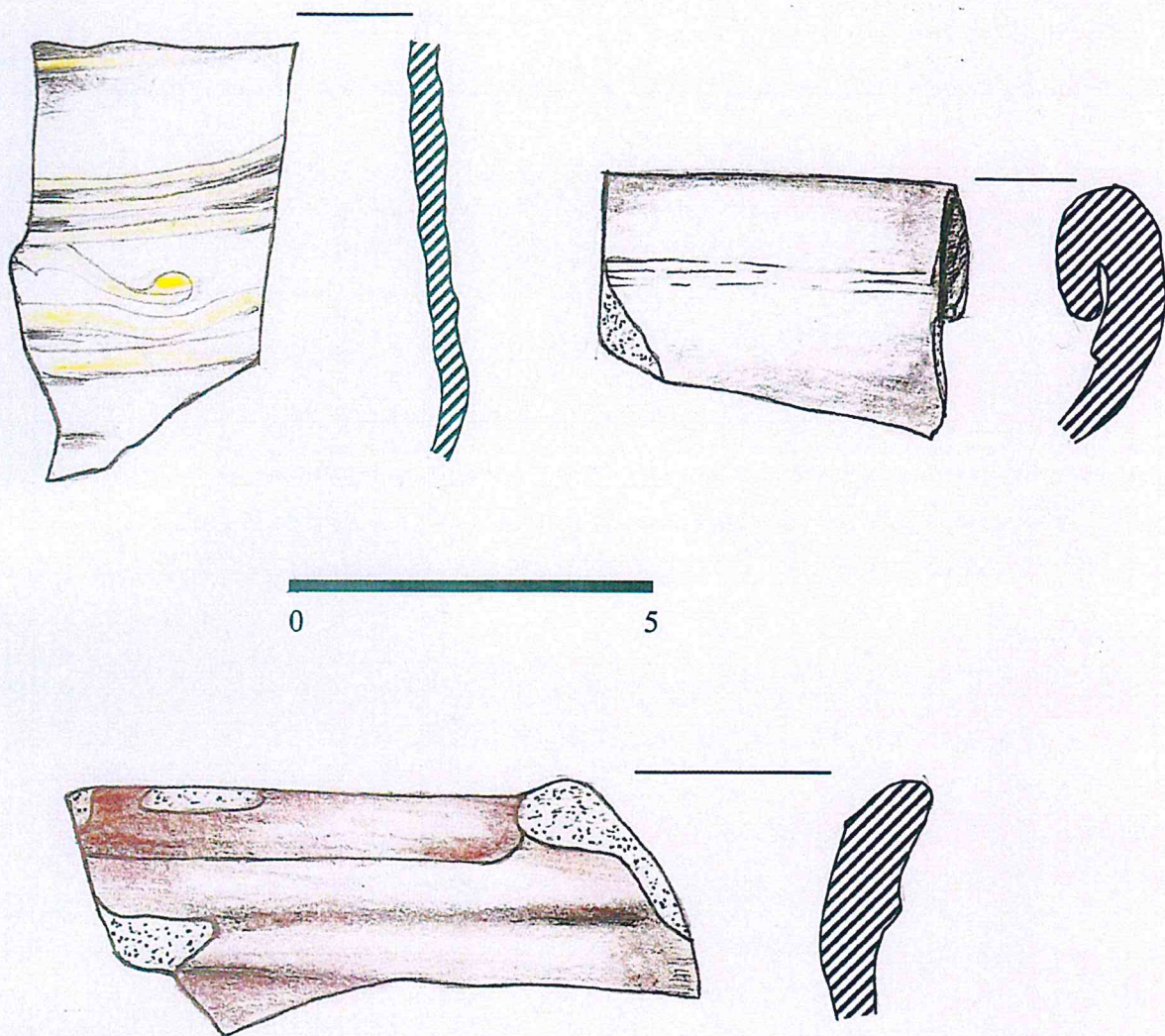
BARLINEK – STARE MIASTO ul. Podwale 9

NADZÓR ARCHEOLOGICZNY

Przekrój poprzeczny DD'
przez mur obronny
i XIX wieczna rekonstrukcję muru

07.2010

rvs. A. Witowski

BARLINEK – STARE MIASTO ul. Podwale 9
 NADZÓR ARCHEOLOGICZNY
 Fragmenty ceramiki znalezione w warstwie zasypiskowej wieży.